

FROM: VETERANS' ASSOCIATION
1328—87 Ave. S.W. Calgary, Alberta, T2V 0W3, Canada

XXX. ÉVFOLYAM.

CALGARY, ALBERTA, KANADA

2. szám

1977. október hó 31-én

Bajtársi Levél

**A M. KIR. CSENDŐR BAJTÁRSI KÖZÖSSÉG
KÖZPONTI TÁJÉKOZTATÓJA**

ALAPÍTOTTA 1948-ban néhai vitéz Karsay Jenő alezredes

Kiadja:
a MKCsBK VEZETŐSÉGE.
CÍME:

VETERANS' ASSOCIATION
of the former Royal Hungarian Gendarmerie
ADMINISTRATION CENTRE
1328- 87th Avenue, S.W.,
Calgary, Alberta, Canada
T2V 0W3

**A M. KIR. CSENDŐR BAJTÁRSI KÖZÖSSÉG. — MKCsBK —
Alakult 1948-ban**

**SZERVEINK:
A Bajtársi Levél.**

A M. Kir. CSendőr Bajtársi Közösség — MKCsBK — központi
tájékoztatója.

Szerkeszti a MKCsBK Vezetősége megbízásából:
A Szerkesztő Bizottság. Főszerkesztő: Dr. Kiss Gyula.
Minden cikkért és közleményért annak szerzője, a közlésért pedig a
Szerkesztő Bizottság felelős.
Kiadja: a MKCsBK Vezetősége.

Levéltár és Múzeum

Bajtársaink gyűjtéséből és adományaiból példás áldozatkészséggel
létesített és fenntartott otthona történelmi és testületi értékeinknek és
a testvér bajtársi egyesületek emlékeinek.

Levéltáros és múzeumőr: Vitéz Kövendy Károly szds. Címe: MKCsBK''
Hungarian Veterans' Archive and Museums, P.O. Box 335. Etobicoke,
Ont. Canada, M9C 4V3

POSTACÍMÜNK:

A MKCsBK Vezetősége a pénzküldemények kézhezvételét a B.L-ben,
vagy magánlevélben elismeri és nyugtázza. Minden levelet, hírt,
közleményt, előfizetést és pénzádományt a következő címre kérünk:

Veterans' Association
1328—87 Avenue, S.W.,
Calgary, Alberta, Canada
T2V 0W3

BAJTÁRSI LEVÉL

**A M. KIR. CSENDŐR BAJTÁRSI KÖZÖSSÉG KÖZPONTI
TÁJÉKOZTATÓJA**

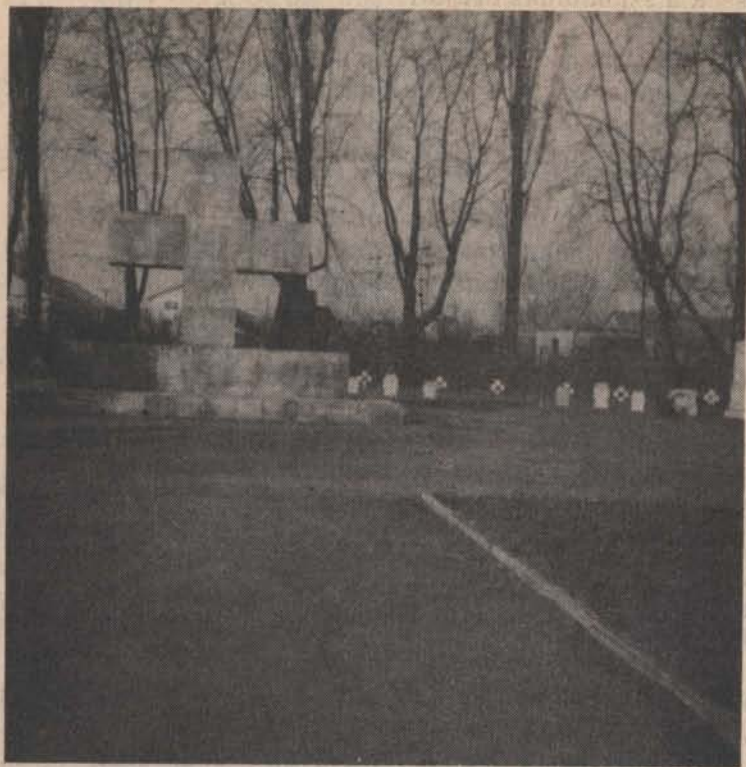
XXX. Évfolyam

Calgary, 1977. október 31

2. szám

T A R T A L O M

1. Tanulmányok, cikkek, leírások, versek.	
vitéz Kovács István: Imádság Hősök napján	2
Deme Lajos: 1848 Március 15-ének mai jelentősége	3
Molnár István: A pótcsendőr	5
M. I. Öregcsendőr: Egy pozsonyi emlék	6
Kovács György: Kezdet és vég	7
Bogár Andor: „Magyar a Magyarért Egyesület 1950-1958”	12
Dorogi János: 1977 Csendőrnapi	15
Flórián Gyuláné: Kis gondolatok régi időről	17
Bihari Bünlátó: Örökségünk és a fiatalok	19
Mécs László: Kamaszok (Vers)	22
Székely népmese: Az igazság és a hamisság utazása	23
Maróthy-Meizler Károly: Prohászka a „napba öltözött forradalmár”	25
Báchkai Béla: 3,000 gyászoló temette a Himnusz fordítóját	27
Dr. Endrey Antal: A hazaszeretet halála	29
vitéz Szombathy Lajos János: A járőr karácsonyfája	32
Ady Endre: Karácsony (Vers)	35
2. Közösségi, egyesületi és társadalmi események.	
Beszámolók a Csendőrnapi, Hősök napja és más összejöveletekről	36
A magyar élet eseményei világszerte	43
3. Bajtársi hírek.	
Ifjúságunk az élen	49
Tagfelvétel, kitüntetés, elismerés, megbízás	52
Látogatások	53
Születések, házasságok, gratulációk	56
Betegségek, felgyógyulások	59
Halottaink	59
4. Értesítések.	
A Múzeum hírei	69
Könyvismertetések	70
A Vezetőség levelesládájából	75
Közérdekű értesítések	79
Pénzküldemények nyugtázása 1977.I.1—VIII.31.	81

A II. Világháború Hőseinek emlékműve Grazban
(Stájerország, Ausztria)

vitéz Kovács István

Imádság Hősök napján . . .

Mindenható Isten! Szabadítsd meg nemzetünket a szenvedésektől, minden gonosztól, add vissza szabadságát, határait. Könnyörögve kérünk adj erőt, kitartást, bölcsességet, hogy őseinktől kapott szent örökségünket mi is unokáinkra hagyhassuk. Adj fiainknak, unokáinknak erős szívet, hogy a harcot addig folytathassák, míg Szt. István birodalmában újra szabad és boldog lesz a magyar.

Miatyánk Úristen! Otthon 10 millió magyar testvérünk Golgotát járva várja a szabadulás óráját. Minden reménységünk bennünk, külföldi magyarságban van, hogy szenvedéseiket enyhítsük és közelebb hozzuk a felszabadulás reményét. Ne engedd, hogy nemzetölő letargia, nemtörődöm-ség szálljon meg bennünket, mely azt súgja: Úgyse tudunk semmit se tenni, nekünk már minden mindegy!

Örökkévaló Isten! Adj nekünk hitet, hogy meríthessünk Hőseink emlé-

kezetéből, akik életüket áldozták a szabadságért. Legyen áldott az Ő emlé-kük. Adj nekünk erőt, hogy mi is áldozatot hozhassunk, hogy véreink megérhessék a szabadulás óráját.

Imádkozunk:

Miatyánk Úristen, Ki vagy a mennyekbe'
Árpád Apánk országát vedd most a kezébe,
Szárítsd fel a könnyét, vess véget a jajnak:
Adj reményt, biztatást a szenvedő magyarnak!

**Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában! Amen.**

Deme Lajos

1848 Március 15-ének mai jelentősége

(Részletek a Hamilton-i Kultúrbizottság 1977.III.20-án megtartott márciusi ünnepélyén a Szent István teremben elhangzott beszédből.)

Újkori történelmünk egén két dátum van, mely kitörölhetetlenül és arany betűkkel van bele írva nemcsak a magyar, hanem a világtörténelemnek is a legfényesebb lapjaira: 1848. március 15-e és 1956. október 23-a. Ez a két évforduló elválaszthatatlanul összefügg.

Hagyományos nemzeti ünnepünkön itt az amerikai kontinensen úgy érzem idéznem kell ezen földrész egyik legnagyobb politikusának, Lincoln Ábrahámnak nyilatkozatát, mely szerint „nem lehet boldog az ország, melynek egy része szolgaságban, más része pedig szabadságban él!” Lincoln elnök szavai ma földünkre is vonatkoztathatók, melyet vas és bambusz-függönyök osztanak ma is kétfelé . . . ahol milliók élnek szolgaságban és milliók élnek szabadságban! A szabadság azonban nemcsak Ázsia és Afrika bennszülött törzseinek, újdonsült csoportjainak és tegnap kikiáltott köztársaságainak illetékes. Ez elsősorban jár a keresztény Európa rab-népeinek, melyek több mint 30 évvel a háború pusztításai után is megszállás és kizsákmányolás súlya alatt tengetik életüket. Jár a szabadság a mi nemzetünknek, mely 1000 éve szerves része a nyugati kereszténységnek, kultúrának és közösségnek, s harcolt, áldozott annak védelmében.

Ebben a helyzetben a magyar emigrációnak első és legfontosabb kötelessége nyilvánosság elé tárni a magyarság mai sorsát, mely méltánytalan, emberietlen és megtagadása a minimális emberi szabadság-jogoknak.

1867—1944-ig Magyarország szabad volt. Nemzetünk történelmének elnyomói csupán a múlt sötét árnyaiként voltak jelen. Budapestről kezdve a legkisebb faluig ünnepelte az ország a szabadságot. Valóban, március 15-én mikor a szónokok méltatták a nap jelentőségét és felhangzott a „Talpra magyar” mindenkinek lelki szemei előtt ott volt a Nemzeti Mú-

zeum, melynek lépcsőiről szavalt 1848-ban Petőfi Sándor. Nem volt elnyomatás, nem voltak zsarnokok abban az időben.

1933-ban Makkay Sándor ref. püspök szemére hányta a magyar társadalomnak, hogy Széchenyi műveiből, életpéldázatából vajmi kevés lett valósággá a magyar közéletben. „Nem azt kerestük, mit mondott és mit csinált Széchenyi, hogy utasításait követve rendeztük volna be életünket, megfordítva jártunk el, megállapítottuk, hogy mit csináltunk jőmagunk és a mi tetteink elismerését, jóváhagyó bizonyítékait kerestük elő Széchenyi műveiből.”

Valahogy így voltunk és vagyunk ma is a III. 15-e megünneplésével. Különösen itt az emigráció világában—homlokegyenest ellenkező körülmények között, mint annak idején odahaza voltunk. Ezért fel kell hát tennünk a kérdést, mire kötelez minket ma Hazánktól sok ezer mérföldnyire távol március 15-ének történelmi eseménye és példázata?

Hazánk történelme szüntelen harc volt szabadságunk megvédéséért. Az 1849-ben elbukott harcunk és az azt követő esztendőök során a sok nemzeti nagyságunk és vértanunk mellett három hű magyar neve áll, a korszak három nagy üstököse: Széchenyi István, Kossuth Lajos és Deák Ferenc. Három nagy, de tragikusan ellentétes uton haladó üstökös. Széchenyi előbb gazdaggá akarta tenni a nemzetet, azután szabaddá. Kossuth a lánglelkű szónok és hazafi az ellenkező utat választotta, mely végül is a szabadságharc bukását hozta. Közöttük állott Deák Ferenc, aki látván a fejleményeket — visszavonult. A nemzeti balsorsban népünk felé fordult. Deák a passzív ellenállás felé irányította a nemzetet és a következő szót intezte az országhoz: „Amit az erő és hatalom elvesz, azt idő és kedvező szerencse ismét visszahozhatják, de amiről a nemzet — félve a szenvedésektől — maga lemond, annak visszaszerzése mindig nehéz és mindig kétes. Túrni fog a nemzet remélve a szebb jövőt és bízva ügyének igazságában.”

Ezen idézet legyen a mai napi fő célkitűzésünk. Az emigráció megmozdult. Sokasodnak a biztató jelenségek. És hogy csak egy példát mondjunk: az Egyesült Államok fővárosában az elmúlt nyáron a magyar emigráció impozáns tüntetése a román zsarnokság ellen biztató és serkentő jelenség. Itt mi csak közvetve járulhatunk hozzá a magyar nemzetsors jobbra való fordulásához. Magyar egyházaink, intézményeink, egyesületeink, sajtónk támogatása, fenntartása, mindenkori kiállítás a magyar ügy mellett, a jelen magyarországi helyzetbe való bele nem nyugvás. Ezek legyenek az emigráció fő célkitűzései, nemcsak nemzeti ünnepeinken, hanem az esztendő minden napján.

Így leszünk méltóak 1848-49 hős fiataljaihoz!

Molnár István

A pótcsendőr

Az 1959-es Csendőrnapi emlékvacsoránkra — melyen kb. 200 vendég vett részt — lassan gyülekeznek és a folyosón kisebb nagyobb csoportokba összeverődve beszélgetnek az emberek. Mint rendező mindenkit szeretettel köszöntgetek, miközben szemem megakad egy középkorú, szerény házaspáron. Hozzájuk lépek és örömmel üdvözlöm őket, annál is inkább, mert a férj egy jónevű clevelandi üzletember, aki közvetlenül az első világháború után vándorolt ki Clevelandba. Isten hozott-omra örömmel fog velem kezét, azt válaszolja, „amilyen szívesen fogadtok engem, olyan örömmel jöttem én is közetek Bajtárs!”

Beszélgetésünk folyamán elmeséli, hogy az első világháború végén, mint pótcsendőr teljesített szolgálatot egy rövid ideig a Magyar Királyi Csendőrségnél is mindegy, hogy azóta mennyi idő telt el, ő most is csendőrnek érzi és tartja magát és míg él, mindig büszke lesz csendőr mivoltára. Rögtön be is lép kedves feleségével együtt a Családi Közösségbe. Minden rendezvényünkre elsőként jelentkeznek, és ismerősei és rokonsága soraiból 10-15 vendéget sorakoztat fel maga mögött. Minden csendőrt Bajtárs megszólítással köszönt és egyesületünk minden megmozdulását anyagilag is bőségesen támogatja.

A „pótcsendőr” Cleveland köztisztelőben álló üzletembere. Közvetlensége, szerénysége, becsületes magyar szíve az 1960-as évek elején a már akkor is nagy számot képviselő Egyesült Magyar Egyletek csúcsszerv élére állítja, mint elnök. Népszerűsége, mint a mágnes húzza az embereket kivétel nélkül öreg, új vagy legújabb amerikás. Vezetése alatt egy fél éven belül 52 tagegyesületre emelkedik az általa vezetett egyesület.

Sajnos — kétszeri megválasztása után egészségi állapota lemondásra kényszeríti, majd 1976-ban a legfelsőbb Hadúr magához szólítja. Koporsójánál a cső. bajtársak sorfala áll díszőrséget, fejénél „Csendőr Bajtársaid” feliratú kis koszorú szerénykedik és a Családi Közösség elnöke mond örök Isten Hozzád-ot. Koporsóját cső. bajtársak viszik utolsó útjára.

Azzal búcsúzom Tőled, Menyhárt Sándor pótcsendőr bajtársam, hogy járj közbe a legfelsőbb Hadúrnál, segítse meg hátramaradt bajtársaidat, miszerint olyan csendőrök tudjanak lenni hátralévő éveikben, mint amire Te példát mutattál nekik.

(U.I. Kénytelen vagyok megemlíteni, hogy Menyhárt Sándor egyesületi elnök munkáját a csendőr emigráció a legmesszebbmenően támogatta, valamint azt se hallgathatom el, hogy lemondása folytán helyére a magyarság bizalma — Menyhárt Sándor javaslatát is figyelembe véve — egy másik csendőrt, vitéz Kemes Lászlót immár másodízben emelte az Egyesült Egyletek elnöki székébe, mely munkának ő fáradtságot nem kímélve „Híven, Becsülettel, Vitézül” eleget is tesz.)

Egy pozsonyi emlék

Az 1918-as Károlyi féle lázadás hamis reményeivel sötéten ráborult az ősi koronázó városra. 1918 november havában voltunk. A város élete erősen megbénult. Az utcákon imitt-amott összeverődött kis számú cselélek előtt kommunista, vagy pánszláv agitátorok izgattak a törvényes rend ellen.

A főpályaudvar tele volt hazatérő katonákkal és hadifoglyokkal. A polgári közönség is hasonlóan várt egy alkalmatosságra, mivel a menetrendszerű közlekedés a katonavonatok miatt teljesen megbénult.

Ebben a nyomasztó hangulatban Wien (Bécs) felől begurult egy katonavonat. Különös volt számunkra, hogy a szerelvényen lévő katonák fegyelmezetten együtt-tartva teljesen fel voltak fegyverezve. A géppuskáik a nyitott kocsikon behevederezve, tűzkészen álltak.

Korábbi esetekből tudtuk meg, hogy Ausztriában, de végső esetben a Marchegg-i határállomáson az osztrák sógorok a magyar egységeket csupa testvéri szeretetből — lefegyverezték.

A vonat megállása után, a katonák előtt megosztva megjelent négy agitátor. A lázadás és a háború végét méltatva felszólították a katonákat, hogy hagyják el alakulatukat és ne engedelmeskedjenek tisztjeiknek.

Az agitátók még be se fejezhették fecsegésüket, mert hirtelen megjelent a vonat parancsnoka, egy őrnagy, kutyakorbáccsal a kezében és minden úri megszólítást mellőzve az agitátorokat a katonáitól elverte. Ezek olyan szégyenteljes futásnak eredtek, hogy kettő közülök még a kalapját is elvesztette. Mindenki mást várt, csak azt nem ami történt. Abban a zavaros hangulatban a várakozó tömeg ezt a doberdói sziklátat megjárt hőst viharos tapssal jutalmazta, köztük mi kis diákok a leglelkesebben.

A sorsnak különös játéka nem várakoztatott sokáig magára.

A Felvidéknek a csehek által történt elrablása után a botozások elől nekem is szöknöm kellett. Budapesten katona lettem az 1. sz. Csendőrtartalék zászlóaljnál. (A volt Prónay vadász zászlóalj.) 1922-ben új parancsnokot kaptunk, vitéz körösmezei Bánó Kálmán ezredes személyében.

Helyőrségi sí-verseny volt és a Norma fához (a budai hegyekben) nekem kellett zlj. parancsnokomat felkísérni. A menetközben kiderült, hogy Ezredes Úr a pozsonyi 13. honvéd gyalogezrednél volt legutoljára zlj. parancsnok, én pedig Pozsonyban jártam iskolába. Élményemként elmondtam az 1918-ban, a vasútállomáson történeteket.

Ekkor megállt előttem parancsnokom és kérdezte: „Tudod-e fiam ki volt az a törzstiszt? Az én voltam. Én vezettem haza zászlóaljamat teljes fegyverzettel Ausztrián keresztül. A Marchegg-i határállomáson én kergettem lefegyverzőimet géppuskáimmal a pincébe és én korbácsoltam meg a felelőtlen agitátokat.” Vigyázzba merevedtem! Egy könny csillant meg a szememben és nagyon büszke voltam Zászlóaljparancsnokomra.

A kezdet és a vég

Mint elsőszülött, édesanyám reménysége voltam. Kisfiam-nak szólított még akkor is, midőn közöltem szüleimmel, csendőr szeretnék lenni. Édesapám helyeselte szándékomat. Nem úgy Édesanyám. Arca sápadt lett és ezeket mondta: „Miért akarsz Te hazulról elmenni kisfiam? Van neked rendes iparod. Ne kapaszkodj Te az állam hajójára. Nem számolsz azzal, hogy az a hajó — Isten ne engedje — törést is szenvedhet mielőtt partot érne?” Utána könnyek gördültek le az arcáról. Én azokat zsebkendőmmel fölittattam, asztalon pihentetett dolgok kezét megcsókoltam, s hogy az én könnyeimet ne lássák, kimentem a kocsiszín alá. Onnan csak lámpaoltás után tértem vissza a konyhába és ott lefeküdtem az ágyamra. Aludni nem bírtam még akkor se, mikor a villásfarkú vidám fecskék a reggeli imájukat énekelték.

Reggel édesapámmal együtt mentünk az uradalmi műhelybe. Ő kovács volt, én bognár. „Látom az arcodról fiam — mondta — hogy a kötelet szorosan rákötötted a harangra. Ha már így történt, akkor húzd is azt meg, de úgy, hogy a harang zenéjére az angyalok is sírva fakadjanak örömlükben.”

A hivatalos eljárások után hamarosan megérkezett a behívóm is. 1923. szeptember 7-én kellett jelentkeznem a Délsomogy vármegyei (osztály) csendőr parancsnokságnál, Curgón. A bevonulásig volt 5 napom, hogy fölkészüljek és elbúcsúzzam azoktól, akiket illett. Édesapám a padlásról lehozott egy öreg katonaládát. Azt a kezembe adta és így szólt: ezt vidd be fiam a műhelyedbe és zöld festéssel csinosítsd ki úgy, mint ahogy a menyasszonyt szokták volt kicsinosítani az esküvője napján. Tudd meg azt, hogy ez olyan „kuffer”, amelyikben majd elférnek a szükséges dolgaid, s a bánataid is meglapulhatnak benne. És végül tudd meg azt is, hogy — annak idején — ezzel vonult be nagyapád Csernovicba, én pedig Komáromba, mindketten a huszárokhoz. Most már tudod, hogy ez nem olyan közönséges valami! A nagymúltú koffert kicsinosítottam — még belülről is — de úgy, hogy elődeim bennrekedt bánatmaradványait is örökre fölszámoltam, hogy tágasabb helye legyen majd az én előre nem látott bánataimnak.

Elérkezett az indulás napja. Búcsúzkodás közben édesanyám azért sírt, hogy a „kisfia” távozik a családból. Én pedig azért könnyeztem, mert őt szenvedni láttam. A kínos perceknek apám vetett véget, mondván „Ne keseregy anyjuk” és egy alkalmas bot segítségével a vállára

1939-ben

emelte a koffert, megfogta a kezemet, hogy induljunk Isten nevével. Az „apostolok lovain” 8 km-t tettünk meg a nagyatádi vasúti állomásig, hova hamarosan bedöcögött a vicinális. Mielőtt a vonatvezető belefűjt volna sárgaréz trombitájába, apám utolsó kérése, illetve figyelmeztetése ez volt: „Vigyázz fiam a becsületedre, nehogy az csorbát szenvedjen! Vigyázz az életed szekerére is, nehogy megrekedjen a sok sok bajjal teletüzdelt élet völgyében. Isten vezéreljen jó fiam!” Megcsókoltuk egymást, miközben a mozdonyvezető füttyentett a gőzsípval és a szerelvény elindult.

Az utazás ideje alatt lelkiszemeimmel már láttam magamat portyázni. Láttam azt, hogyan fogom füzöláncón vezetni a megbilincselte gonosztevőt. Láttam azt is, hogy a tüzről pattant falusi lányok hogyan fognak majd leleskelni utánam a muskátlis ablakok mögöl. Azt azonban akkor még nem láttam, illetve nem tudtam, hogy minden éremnek nem egyforma szép a két oldala.

Mikor Csurgón leszálltam a vonatról négy korombeli legényt pillantottam meg, akik szintén zöldre festett kufferrel a kezükben igyekeztek a kijárat felé. Könnyű volt megállapítanom azt, hogy ők is az államhajójára kapaszkodnak. Ezért együtt indultunk a laktanyába.

Másnap megtörtént a fölszerelésünk. Az én zubbonyomat és nadrágot azelőtt egy kb. 87 kg. testsúlyú törm. viselhette. A köpenyem csukaszürke, a bakancsom felemás, a tábori sapkám pedig — hogy láthassak is valamit a füleim tartották. A tollforgóm pedig csak sejtetni engedte azt, hogy a csonk valamikor a kakas hátulsó fertályán látta meg a napot! Mikor magamra aggattam a kincstári gunyát, úgy néztem ki, mint három bokor fonnyadt saláta a „Kisangyalom”-ban. A következő napokban a szabók úgy nagyjából igazítottak a ruházatunkon. Tudtam azt, hogy a felszerelés azért olyan, mert a vesztett háború után nálunk a szegénység még akkor is úgy burjánzott, mint esős időben a gaz. Eskütétel, állománybavétel — havi 42,000 K. havizsold — után szeptember 10-én bevonultunk a szekszárdi próbacsendőr iskolába. Ott vitéz Szentpétery János szds. volt a parancsnok. Egy „Polgári Olvasókör”-nek a táncterme volt a szálláskörletünk. Mosakodás az udvaron, — télen is — derékig levetközve. Az étkezésünk nagyon silány volt. Hetenkint csak kétszer kaptunk kevés húst, miért is nagyon el voltunk keseredve. Ezért a parancsnokunk — saját felelősségére — egy ottani földbirtokosnak kiadott bennünket egy hétre, — fizetés ellenében — szőlőt szüretelni. Utána följavult a kosztunk.

Ami a fegyelmet illeti, nagyon szigorú és főként kemény volt. Három hónap elteltével ezeket is már úgy megszoktuk, mint cigány lova az ütlegelést. Fentor János szkv. volt az egyesikiképző és a „sulykoló” segédoktatónk. Ő az I. Világháborúból mint örm. tért haza. Hat háborús kitüntetés ragyogott a zubbonyán. „Bigóc”-nak nevezett bennünket, de csak akkor, ha jó kedvében volt. Sok alkalommal így szólt hozzánk: Tudom, hogy nehezteltek rám, mert szigorú vagyok hozzátok. Ez csak azért van, hogy jó csendőrök és szívós katonái legyetek a mi drága magyar hazánknak, melyet igazságtalanul megcsonkítottak.

Ígéretemhez híven, minden vasárnap írtam levelet a szüleimnek is. Mindig csak a meztelen igazságot. Leveleimre édesanyám szokott válaszolni. Ezekből a levelekből még csak véletlenül se maradhatott volna ki, hogy: hát miért is mentél el hazulról kisfiam? November második felében meglátogatott a nagynéném, édesanyám huga. Határtalan volt az örömünk. Amikor pedig az „inyenc” falatokat megláttam, „kinigli” nyulat lehetett volna velem fogatni. (Egy kisebb fehér cipő, két-két pirosra sült kacsa, csirke, káposztás és túrós-rétes, zsíros pogácsa, mazsolás és csokoládés kuglóf és egy üveg pörgetett méz.)

Mint ahogyan az a katonaságnál is szokásban volt, mi is négyen voltunk „jó cimborák”. Ezért őket is megkínáltam. Négyünknek a „hazai”-ból, a fele, fele csak annyi volt, mint bikának egy krumpli. Mielőtt a nagynénémet lekísértem volna a vasútállomásra, a maradékot a két ablak közé tettem, hogy azok hideg helyen legyenek. A tésztaféleségeket és a mézet pedig a kufferbe helyeztem el. A vasútállomásról 23 h-kor tértem vissza. A szárnyasaim eltűntek az ablakból. Ez olyan hatással volt reám, hogy nem bírtam elaludni. Reggel kérdeztem a cimboráktól, hogy tudnak-e valamit a szárnyasok eltűnéséről, de azok olyan bánatos arcot vágtak, hogy őket már jobban kezdtem sajnálni, mint inyenc falataimat.

Jelenteni akartam az esetet. A cimborák azonban lebeszéltek azzal, hogy ha az ügy kiderítetlen marad, akkor egy az egészért — az egész egyért alapon, egy bizonyos ideig szenvedni fogunk mindnyájan a gyakorló-téren. Ezért nem tettem jelentést.

Csigalassúsággal közeledett a „Nagy nap” is. Előtte vagy 5-6 nappal a Fentor szkv. ezt mondta nekem: Megmondom neked, te elsőszárnytisztos „bigóc”, hogy a vizsga napjára kaptok egy rend új ruhát, a zubbony gallérján két krumpli virággal. Jutalomképpen pedig kimaradt reggelig. Erről azonban nem szabad tudni senkinek sem. Hát a penész evett volna-e meg, ha ezt nem mondhattam volna el a cimboráknak? Erre megállapodtunk abban, hogy a Korona szálloda éttermében, egy kiadós vacsora elfogyasztása után búcsúzzunk majd el egymástól.

Elérkezett a nagy nap! Már nem tartottunk igényt a kincstári vacsorára. A már írt helyen, a „Fáraó nemzetsége” közelében foglaltunk asztalt. Nyomban ott termett a borfiú is. Egy palack szekszárdi vörös és egy üveg szódavíz — rendelkezett az egyik cimborára. Velünk pedig közölte, hogy elmegy telefonálni. Néhány perc múlva vissza is érkezett. Töltöttünk a poharakba, ki-ki az ízlése szerint, koccintottunk és egyből úgy lenyeltük a nedüt mint a „gém a békát”. Utána én kezdtem böngészni az étlapot. Annak azonban a közepéig sem értem, mikor az asztalunknál termett az éthordó pincér. Egyik kezében az ovális ezüst tálon egy hatalmas sült kacsa és egy kiadós sült csirke. A másik kezében szintén egy tál, megrakva krumpli és párolt káposzta köritéssel. Akkor még „ibolyakék” fogalmam sem volt a nyomozáshoz, de a szárnyasok „bepöccölése” nyomban kiderítette a sérelmemre elkövetett — hogy úgy mondjam — tulajdon elleni kihágás tetteit.

Nem akartam ünnepontó lenni, de a vacsora elfogyasztása után

mégis megszólaltam. — Nem haragszom rátok, kezdtem, de megmondhattátok volna. Egyébként szeretném tudni, hogy miért cselekedtetek ezt velem, no meg hogy hol fogyasztottátok el a szárnyasokat? — Szégyenlem magam Gyuri, — szólta a Harmath cimborá — én voltam az értelmi szerző. Ők ketten igyekeztek engem lebeszélni, de én nem tágitottam. Nem pedig azért, mert én éreztem azt, hogy a távolléted alatt, de rajtunk kívül valamelyik bajtársunk azt találja hinni, hogy a kacska az egy trombita, a csirke pedig egy szájharmonika és csak úgy kíváncsiságból „megfűjja” azokat. Ezt megelőzve, takarodó után azokat mi fogyasztottuk el a W.C.-ben. Mentségünkre legyen mondva — kenyér nélkül. Nem akartuk megmondani, csak majd akkor, ha viszonzni tudjuk, s annak most jött el az ideje. Ezért bocsánatot kérünk tőled és ma este légy nemcsak jó bajtársunk, hanem a mi szívből szeretett vendégünk is, Gyuri.

Mi sem természetesebb, mire a harmadik palack is kiürült, szent lett a béke. Akkor még egyikünk se volt amolyan „sej nagy borívó”, ezért már éreztük, hogy jól kezd hozzánk férközni a „bogyólé”. Nehogy kitörjön belőlünk a somogyi virtus, valamint azért is, nehogy gyűrött arccal vonuljunk be az örsünkre, indítványomra kivontuk személyünket a még ottmaradt vendégek dicső fényköréből és 24 h-kor már szálláskörletünkben — de ott már utoljára — pihenőre tértünk.

1924. szeptember 11-én bevonultam a nagyon forgalmas, 14 fős szigetvári örsre. Az öpk., valamint az idősebb bajtársak Erdély szülőttei voltak, míg nekünk fiataloknak Somogyországban ringott a bölcsőnk. Jó, szép és bajtársias volt ott az élet.

10 napi szabadságom lejártá után kezdetét vette a hön óhajtott, sok oldalú, nem egyszer nagyon nehéz közbiztonsági szolgálat.

Mindenkor, esőben, sárban, hóban, fagyban, vásár- és ünnepnapon örömmel mentem szolgálatba. Ezzel szemben a magánéletemben többször több volt az „öröm” mint az öröm. Ennek ellenére, ha újra kezdeném az életemet, ismét azt tenném, amit annak idején tettem. Még most is — 75 éves koromban — köszönöm az Istennek, hogy örködhettem a becsületes emberek testi épsége, élete fölött. Ezt pedig még soha, senki előtt nem tagadtam, sőt dicsekszem vele, míg élek.

Volt úgy is, hogy neheznek éreztem az életemet, de még akkor is szemébe nevettem a haragos sorsnak, mert azért, úgy néha, néha szép volt az én életem is. Most azonban már olyan, mint a tavaszi varjúkárogás, mint a cigánymuzsika hajnal felé.

Végül azonban az átportyázott tizennégy tél hidege kikezdte a váll és térd izuleteimet. Ezért 1939 után a számvívő tanfolyam elvégzése, valamint a Technológián végzett szakvizsgáim után — bőr, textil, fém, fa-ismeretek, a csendőrségi felszerelési anyagraktárhoz helyeztek át. A kegyetlen sors folytán 1944-ben az anyagraktár három részlegre oszlott. Én a törzs részleggel Drezdába irányítva próbáltuk a még meglévő anyagot megmenteni, abban a hitben, hogy arra még szükségünk lesz. Drezdából a vasúti szerelvények torlódása miatt Meissen-be lettünk irányítva, hol szerelvényünket egy csonka vágányra tolták ki. Mi pedig

ahhoz közel, egy magaslaton épült iskolában szállásoltuk be magunkat. Naponta onnan jártunk le a vagonokban tárolt anyagot mozgatni.

Közvetlen egy gyalogút mellett, amelyen le is föl szoktunk közlekedni, egy dróthálóval körülkerített villában 10-12 francia tisztet őrzött néhány rokkant SS katona. Néha adtunk nekik a kerítésen át néhány cigarettát, míg a géppisztolyos őr észre nem vette.

1945. február 14-én néma csendben ünnepeltük meg az utolsó Csendőrnapot. Ennek a napnak az éjjelén történt, hogy a szövetségesek olyan kegyetlen légi-támadást zúdítottak Drezdára, hogy az épületek romjai még június 11-én is lánggal égtek. Ezt menekülésem közben láttam. Május 3-án Meissen város katonai parancsnoka közölte velünk, hogy ő elhagyja a várost, mi pedig cselekedjünk saját belátásunk szerint. Parancsnokunk engedélyével egy törzstiszt a felnőtt fiával, egy főtiszt a családjával és egy őrmester bajtársunkkal elváltak tőlünk. Mi többiek a sorsra bíztuk magunkat.

Május 6-án az oroszok elfoglalták Meissent. Nagy tivornya közepette, egy díszbokrokkal beültetett parkban megrendezték a felszabadító „szabad szerelmet”. A délutáni órákban, az iskola udvarán azon tünődtem, hogy ugyan él-e otthon a családom, valamint fel és lemenő ágbeli rokonaim. Ha igen, ugyan látom-e még valaha őket? Tünődéseim közben, mint derült égből a villám, harsogott felém oroszul „föl a kezekkel”! A domboldalból egy szds. és négy katona jött felém. A szds. szólt hozzám valamit, mire én — miután az I. és II. elemiben horvátul tanultam — horvátul válaszoltam, hogy nem értem, mit mond. Erre az egyik katona horvátul adta tudtomra, hogy az iskola általuk körül van kerítve, s mondjam meg a többieknek is, hogy foglyok vagyunk. Erre mi — ellenszegülés nélkül, mi mást is tehattünk volna — megadtuk magunkat. Ezzel azután a mi hajónk is törést szenvedett, mielőtt partot érhetett volna. Mivel mi az oroszok felvonulási útjától távoztunk, később megkérdeztem a horvátul beszélő katonától, hogy tudták meg, hogy mi itt vagyunk. Az mosolyogva válaszolta, hogy azoktól a fogoly francia tisztektől, kiknek cigarettát dobáltunk. Utána tehermentesítettek bennünket az értéktárgyainktól, s lekísértek az Elba folyóhoz, hol egy törzstiszt a horvátul beszélő katona és az én tolmácsolásommal kikérdezett bennünket. Közben besötétedett, s annak leple alatt egy alkalmas helyen leléptem tőlük.

Hogy többi bajtársaimnak mi lett a sorsa, arról mit sem tudok. Csak mikor már hazavergődtem, tudtam meg, hogy az anyagraktár parancsnokát, tekintve korát, szív és asztma betegségét, szabadon bocsátották. Augusztus 15-én, Budán a Győri úton fölkerestem. Ő már akkor csak egy élő halott volt. Mikor fekvő helyzetében megismert, átölelte a nyakamat és megcsókolt, de szólni már nem tudott.

Istennek legyen örök hála, épségben találtam meg a családomat és összes rokonaimat is. Mikor kipihentem az átélt izgalmakat és a hosszú út fáradalmait, leutaztam Somogyba az édesanyámhoz. (Édesapám már nem élt. Ő a háború alatt, a jugoszláv határon, aknára lépett és az ölte meg.) Határtalan örömünk után anyám azt mondta:

„Bár törést szenvedett a hajód, de azért ne búsulj kisfiam. Maradj továbbra is olyan becsületes, mint amilyen eddig voltál, akkor megsegít a jó Isten!”

Záradékol még annyit, hogy mi négyen a volt „cimborák”: Kovács György II, Harmath Ferenc, Pintér János és Igali Ferenc egy bizonyos ideig leveleztünk egymással. A továbbiak során azonban az idő és a távolság elhomályosította a már megfakult emlékeket. A régi baráti kapcsolatokról csak a ködbe tűnt emlékek és a lelkiismeretfurdalás maradt meg. Én sohase találkoztam egyikükkel sem és miután már Kanadában élek a mai napig se tudom azt, hogy élnek-e még, vagy talán már ők is kidőltek sorainkból.

A „Magyar a Magyarért Egyesület” egyik ünnepélyének szereplői Stuttgartban. Baloldalon: Bogár Andorné, jobboldalon: Bogár Andor törm. az Egyesület elnöke.

Bogár Andor

A stuttgarti Magyar a Magyarért Egyesület, 1950-1958

A II. Világháború vége minket is Nyugaton talált és 1946 augusztus havában Bajorországból átköltöztünk Stuttgart mellé (Württ.) Degerlochba. Hamarosan tagjai lettünk az YMCA keresztény ifjúsági világmozgalom stuttgarti egyesületének és résztvettünk több kiránduláson és összejövetelen. 1950-ben az YMCA saját helyiségében, a helybeli magyarok bevonásával és azok részére „Március 15-iki Ünnepélyt”-t rendezett, mely sajnos deficittel végződött. Látván, hogy senkise hajlandó

kifizetni a költségeket, elhatároztam, hogy műsoros tea-estet rendezünk és kifizetjük az adósságot. Szalay elnök közbenjárására megkaptuk a termét, teljes felszereléssel, felkértem művészeket ének- és zongoraszámokra, valamint az asszonyokat sütemény és tea készítésére.

A jelzett időre megérkeztek a művészek, együtt volt a közönség, lement a műsor és az est várakozáson felüli sikerrel végződött. A teremdíjat, az úti és ellátási költségeket a korábbi adóssággal együtt kifizettük és még kb. 20 DM maradt is az YMCA pénztárában. Az est sikerén felbuzdulva többen kértek rá, hogy szervezzek meg egy magyar egyesületet. Több honfitársam unszolására 1951-ben, egyszer a r. k. magyar szentmise után Stuttgartban az egyik vendéglő termében összejöttünk, melynek eredménye az volt, hogy a Karácsonyt már együtt töltöttük. Ezen alkalommal felhívtam honfitársaim figyelmét, hogy szervezkednünk kell: nevezetesen vezetőségre, költségvetésre, tagdíj bevezetésére van szükség, melyből a postai és egyéb kiadásokat fedezhetjük. Egyhangúlag engem választottak meg az egyesülés vezetőjének, majd jöttek a vezetőségi tagok.

1952. március 15-ére megalakítottuk a „Magyar a Magyarért Egyesület”-et, elkészültek az alapszabályok is. Az Egyesület célja: erkölcsi és anyagi alapon segítséget nyújtani rászoruló honfitársainknak. Közel 300-an indultunk meg. Tagdíj 50 pfennig, melynek beszédését a pénztáros kötelességévé tettük. Ezután az asszonyok, — feleségem Bogár Andornéval együtt — elkezdtek a magyar ruhák, nemzeti viseletünk varrását.

Ugyanezen év májusában, a Ludwigsburg-i katonai temetőben, hol több tüzér bajtársunk is alussza örök álmát, Hősök napját rendeztünk. Megelőzően már a temető gondnokságtól megkaptam az ottnyugvó magyar katonák adatait és azokat a sírokról készült fényképekkel együtt elküldöttem a budapesti Vöröskeresztnek. Kispestről, Pestszenterzsébetről jelentkeztek utána érdeklődők. Megindult a magyar iskolák támogatása is. A Bauschlott-i magyar iskolának asztalokat, padokat és székeket gyűjtöttünk össze, valamint pénzgyűjtemények is voltak.

Rendeztünk húsvéti, Mikulás és karácsonyi ünnepélyeket, s v. Petrasovics Miklós motorkerékpárjával segített ajándékokat vinni a szegényebb gyermekeknek. Feleségem előljárt a kapcsolatot felvenni a Stuttgartban működő német és amerikai asszonyok klubjával, a Charitas-sal, az Evangélikus Szociális Hivatallal. Egy alkalommal Dr. Ordódyné közvetítésével hollandiai asszonyoktól kaptunk szétosztásra gyermekek részére csomagokat. Viszonzásul mi is küldöttünk nekik „Apró magyarok nemzeti öltönyben” fényképeket.

1953. március 15-én egyesületünket bejelentettük a helybeli illetékes hatóságnál, hol „Verband Ungar für Ungar e.V.” név alatt kaptunk működési engedélyt és elismerést. Mind a helyi, mind a magyar újságok foglalkoztak akkor működésünkkel. Céлом az volt, hogy a stuttgarti tartományi Népjóléti Minisztériumon keresztül erősebbre szervezzem az egyesületet. Működési területünk lassan elérte Ludwigsburg, Nürting-

gen, Bietigheim, Böblingen, Sindelfingen s más környékbeli falukat is, ahol csak segítséget tudtunk nyújtani.

Pünkösöd napján történt, hogy Degerloch-i egyszobás lakásunkba kopogtatott be egy szerencsétlen, bőrig ázott magyar család két kis leánykával. Elláttuk őket, majd a stuttgarti magyar lelkészhez vittem hogy a Caritas gondoskodhasson róluk.

1954-ben, Degerlochban az ottani postás, aki 1952-ben szabadult orosz fogságból, átadta több kb. 39 még ott szenvedő magyar fogolytársra címét, többek között Siprák László orgy., annak idején szakpk-om Szegeden, címét. Neveiket azonnal küldtem a budapesti Vöröskeresztnek.

Megtudtuk, hogy Székács József zls. Jugoszláviában szenved, életfogytiglanra ítélve. Adenauer kancellárnak küldtünk folyamodványt ügyében, közbelépését kérve, de sajnos eredménytelen maradt. Sikerült azonban neki 5 kg. csomagot elküldeni és Édesanyját értesítettem fia helyzetéről. Mentek Magyarországra is élelmiszerek, ruhanemű a Nyugatnémetországi Charitason keresztül és Rábasömjénbe, Gyöngyösre miseruhák.

Közben az Egyesület élete zajlott tovább, s Anna-, szüreti-bálakat és Borbála estet rendeztünk, hogy alapot adjunk annak működéséhez. Magyarországról is fordultak hozzánk segítségért és kérésüket több esetben sikerrel intéztük el a Charitason keresztül.

Megismertek bennünket és az elismerés is megnyilatkozott. Fekete Sándor, a Magyar Nők Lapja szerkesztője, kihez egyik ünnepélyünk beszámolóját küldtem el leközlésre, megnyugtatóan, hogy „lelkességünk és nemes szándékaink eredményezte munkát megérti és azt folytatnunk kell tovább idealizmussal.”

Ugyancsak elismerőleg ír munkánkról Dr. Ádám György németországi katolikus főlelkész Münchenből, mikor megdicséri Szt. István napi ünnepélyünk műsorát és nyugtázza „az igen szép és örvendetes karitatív segítséget” és további munkára buzdít.

1955 a legnehezebb évünk volt, mert pereskedés sok időt és energiát vett el tőlünk. 1956-ban a mi egyesületünk is kivette részét nemzetünk fölkelésében a szabadságért. A tényeket megörökítő jegyzőkönyveket Múzeumunknak adtam át 1975-ben. 1956. november 20-tól december 8-ig 528 magyar menekültet indítottak útba Ausztriából az írországi Knockal-Isheen, Limerick táborba, akik ott előre nem látott mostoha körülményekkel találták magukat szembe. Panaszos levelük vétele után 1957. március 25-én a bonni szövetséges minisztériumhoz fordultunk visszahozataluk érdekében. Ügyük végleges elintézéséről nincs tudomásom. Erőnköz képest mindent megpróbáltunk, hogy honfitársaink sorsán könnyítsünk, s úgy érzem, hogy Istennek fogadott kötelezettségemnek, hogy embertársaimon önzetlenül segítsek: eleget tettem.

A Szentatya 1956. szeptember 13-án kelt emléklapon adta apostoli áldását és a teljes búcsú kegyelmét működésemmel kapcsolatban.

Ennek ellenére mégis kaptam támadásokat is, melyek arra indítottak, hogy felszámoljam az egyesületet. Mikor 1958-ban munkahelyem megváltozott és a Firm Gustav Epple nagy építkezési céghez kerültem

és vidékre helyeztek útépitéshez raktárosnak, havonta csak egyszer jártam haza. Így azután július hóban a vezetőség, illetve a bizottmányi tagok beleegyezésével lejelentettem az egyesületet. A még birtokomban lévő működésünkre vonatkozó adatokat ugyancsak szeretném majd alkalmilag a Múzeumban elhelyezni.

Dorogi János

Csendőr-napra

(Részletek a szónok Sydney-ben (N.S.W., Australia), 1977.V.14-én a Csendőr-napi megemlékezés alkalmával elmondott beszédéből.)

... Ma este ismét összejöttünk, hogy megünnepeljük a Csendőrnapot. Szerte a szabad világban, az emigrációban, amerre csendőrök élnek, ezt a napot a régi hagyományokhoz híven a megemlékezésnek szentelik. Felelevenítik a csendőrség történetét, kegyelettel adóznak a szolgálatteljesítés közben életüket vesztett, a harctereken hősi halált halt vagy a kommunista börtönökben halálra kínzott, mártírhalált halt bajtársaiknak. Megemlékezésemben szeretném én is röviden ismertetni a m. kir. Csendőrség történetét és annak létrehozását. Az 1848-49-es szabadságharc leverése után osztrák zsandárezredek állítottak fel Magyarországon idegen parancsnokokkal és természetesen német hivatalos nyelvvél. Az elnyomatás idején, a Bach korszakban ezeknek feladata elsősorban politikai volt, mert hiszen a zsandár ezredek az osztrák Honvédelmi és Belügyminisztériumoknak voltak alárendelve.

Az 1867-es kiegyezés eredményeképpen királyi rendelet megszüntette Magyarországon az osztrák zsandárságot és helyette a közbiztonsági szolgálat ellátására az anyaországban a megyei pandurságot Erdélyben pedig az Erdélyi Csendőrséget szervezték meg magyar hivatalos nyelvvél. A megyei pandurságok azonban területhez kötöttségük folytán nem tudtak hivatásuknak kellőképp eleget tenni. A betyárok, szegénylegények kezdtek az országban elszaporodni. A pandurok, ha netán nyomon üldözték is a betyárt, nem mindig tudták elfogni, mert az közben más megye területére lépett át, ahová nem volt szabad követniök. Így a köz- és a vagyonbiztonsági helyzet napról napra romlott.

A M. Kir. Csendőrséget az 1881. évi II. és III. t.c.-kel hozták létre, melyek a csendőrség állományának kiegészítéséről, a közbiztonsági szolgálata megszervezéséről és nyugdíj-igényéről szólnak. Így végre egy egységes, központi vezetés alatt megalakult egy közbiztonsági testület, mely a rábizott feladatoknak várakozáson felül megfelelt. Az országban a betyárvilágot teljesen és véglegesen felszámolta, a vidéken teljes nyugalmat és elsőrendű biztonsági állapotot teremtett.

A csendőrség az I. Világháború után fejlődött igen szépen ki. A külső szolgálatban a gyalogos és lovas járőrökön kívül megjelentek a kerékpáros, motorkerékpáros, gépkocsizó és vonatellenőrző járőrök. Minden csendőrkerület székhelyén nyomozó alosztály működött, és félvénekint

kiadták a „Nyomozati Értesítőt”, mely magában foglalta az ország egész területén kiadott bűnügyi körözéseket.

A magyar törvényhozás február 14-ét Csendőrnappá nyilvánította és ez a nap szolgálatmentes nap volt. A csendőrök díszbe öltözve istentiszteleteken vettek részt, majd utána díszbédeken a legeldugottabb havasi őrsöktől az ország fővárosáig.

A II. Világháború ráncszakadt vérzivatarába a m.kir. Honvédséggel együtt a m.kir. Csendőrség is vállvetve harcolt, hogy feltartóztassa az országra zúduló ellenség tömegeit. Majd később Budapest, illetve Buda ostrománál harcoltak emberfeletti hősiességgel. A budai vár tömegsíraiban közel 3,000 csendőr alussza örök álmát. A csendőrség létszáma 1944 nyarán 22,000 fő volt, mely 1945. március 15-ére 11,000 főre apadt. A többi elesett, fogságba került, vagy eltűnt a frontokon. Köztudomású, hogy a II. Világháború végén a csendőrséget az ország új kormánya feloszlatta, tagjait pedig példátlan üldözéssel pusztították. Az ok az 1921. évi III. t.c. volt, mely Magyarországon bűnnek nyilvánította a kommunista szervezkedéseket. Ezt a törvényt a többiekkel együtt a csendőrség maradéktalanul végrehajtotta. 1945 és 1949 között az otthoni rendszer a szovjet csapatok támogatásával kb. 5,000 csendőrt végeztetett ki háborús és népellenes bűncselekmények vádjával, sok ezret pedig elhurcoltak szibériai fogságba, életfogytiglani kényszermunkára ítélve.

Ma az emigrációban talán 1,000 volt csendőr él három világrész negyven országában elszórva. Túlnyomó részük bizony már elmúlt 60 éves és számuk napról napra fogy. A legtöbben megtalálták új hazájukban az anyagi boldogulás útját, letelepedtek, új otthont alapítottak, gyerekeiket fölnevelték, iskoláztatták és sokan közülök állami és egyéb állásban megbecsült polgárai befogadó országuknak.

Ez az alig 5%-a a hajdani testületnek, alig ezer fő, ápolja a volt m.kir. Csendőrség szolgálati ideáljait, örzi a csendőr szellemet, tartja egymással az összeköttetést a MKCsBK-n keresztül, segíti anyagilag az idős, beteg bajtársakat és hozzátartozóikat az özvegyeket és árvákat is. Kanadában létesítettek egy ún. „eszmei” Csendőr laktanyát, múzeumot, levéltárat és könyvtárat is. Ez az intézmény nekünk felbecsülhetetlen történelmi értékeket őriz meg az elkallódástól a jövő nemzedék számára.

Tudjuk mindnyájan nagyon jól, hogy idegenben sodorva, hazáját kényszerből elhagyva, a letelepedés gondjaival küzködve nem könnyű dolog az embernek magyarságát megőrizni és megtartani. Ismerünk bizonyára mindannyian olyan magyarokat, akiket az itteni pénzütemi hajszája, az ún. magas életszínvonal minél magasabb elérésének lehetősége megfosztott minden nemzeti vagy közösségi érzéstől és már az ősi nyelvet, a magyart sem szívesen beszélik. A m.kir. Csendőrség volt tagjai ezen a téren is példaképet mutatnak. Elsők között voltak, akik megalakították a MKCsBK-t és kiadták a Bajtársi Levél cím alatt tájékoztatójukat. A csendőr becsület az idegenben is megállta a helyét. Munkájuk, pontosságuk s főleg megbízhatóságuk révén mindenütt ki-tűntek az átlagból, akár bányában, gyárban, vagy irodai munkában

keresték boldogulásuk útját. Nem szégyenlik és nem tagadják meg a múltjukat.

Az idő sajnos, felettük is eljár, s soraik egyre fogynak, ritkulnak. A bajtársi szellem, a testületi érzés azonban az idő múlásával se csökken közöttük és évről évre, öszülő fejjel újra összejönnek évente megünne-pelni a Csendőr-napot, elbeszélgetni egy-két pohár bor mellett és lélekben lehajtott fejjel gondolni azokra a bajtársakra, akik hősi halált haltak, mártírhalált szenvedtek, vagy idegenbe kényszerültek az elmúlt év-tizedek során. Én, mint csendőrbárát büszke vagyok arra, hogy itt lehetek köztetek, együtt ünnepelehetek Veletek és szólhattam egy pár szót Hozzatok.

Kedves Csendőr bajtársaim, befejezésül csak azt kívánom Nektek, hogy tartsátok meg továbbra is azt a jó bajtársi szellemet és közösségi érzést, ami annyira jellemez Benneteket és hogy Isten segítségével négy év múlva együtt ünnepelehesük meg a m.kir. Csendőrség alapításá-nak 100. évfordulóját, hogy ott elmondhassátok, hogy megtettétek a kötelességteket otthon is és az emigrációban is: Híven, Becsülettel és Vitézül!

Flórián Gyuláné

Kis gondolatok a régi időkől

Fiatal csendőr menyasszonya vagy? Ez nem játék kislány! itt aztán helyt kell állni! meggondoltad jól? Vagy nem tudod minek mész neki? — Jobb így: várj csak türelmesen, sorjában jön minden. Egyelőre várd meg, míg a vőlegényed 28 éves lesz, akkor be fogja adni a nősülési kérvényt. Az még majdnem két év. Hát aztán! Addig örülj minden levélnek ami jön. Örülj minden sikerült szabadnapjának, vagy órájának, amikor meglátogathat. Mit csinálj addig? Ó, hát csak találsz tennivalót, hogy az idő menjen? Hímezd a kelengyédet, legyen mindenből rendesen, mert kivizsgálják ám! Csinálhatsz mindent, amit csak akarsz, de otthon kell maradnod a mama szoknyája mellett (nehogy szó érhesse a ház elejét). Aki szeret otthon élni, az boldog és szerencsés, mert a vőlegény vagy a mama nélkül úgysem mehetsz sehová. Nem is akarsz? Akkor jól van.

Nyári szünet is jár a vőlegényednek. Akkor utazhatsz is vele, persze egyik kis hugod kíséretében (nehogy szó érhesse a ház elejét). Me-glátogathatod a vőlegény szüleit és a szülőfaluját. Szeretnek és szívesek. Amerre mész megcsodálnak és mosolyognak. Jól van, jól . . . ,de azért kiérezheted, hogy mit gondolnak, mit éreznek. Hogy a vőlegényed nősülhetne a saját falujából. Azt jobban szeretnék. Nem számít. Hiszen nem mondja szemtől szembe senki. Szeretnétek talán Pestet megnézni, kis kiruccanás? Igen, de a kishugodat csak a körhinta meg az Állatkert érdekli. Azután a vőlegényed újra bevonul. Olyan a beosztása, hogy mindig megy. Utazik és járja az országot. Te pedig otthon ülsz a szobában, vagy az udvaron. Jó szerencse, hogy nem vagy olyan buta, hogy a

margarétát csipegessed: szeret, vagy nem szeret, vagy hogy: jön levél vagy nem jön levél. A virág szirma nem mindig páratlan.

No kislány, ugye hogy repülnek az évek? Látod a vőlegényed már összegezi az adatokat. Van-e pénzed a takarékbán? Van-e önálló kereset-hez tudásod, vagy varró iparod? Milyen anyagi helyzetben élnek a szüleid? Van-e bútorod, kelengyéd? Van-e erkölcsi bizonyítványod a paptól és a jegyzőtől? Van. Akkor semmi hiba. Bemegy a kérvény. Hogy mikor jön ki a házassági engedély? Ez egy balga kérdés. Ha mégis tudni akarod, ha a megengedett létszám betelt. Ha eggyel fogy a nősök száma, akkor egy nőszülhet. Mit mondasz, hogy a te vőlegényed száma 83-ik? Hát aztán? Ha majd 82 elfogy, akkor rajtatok van a sor.

Milyen jó, hogy rajtad kívül még két csendőrmenyasszony van a faluban. Társaid a reményteljes várakozásban. Ők is kapnak leveleket, büszkék rá. Te nem mutatod a leveleidet, csak összerakod és minden hónap eredményét szalaggal átkötöd.

Szalad ám az idő! Már három éve, hogy bement a kérvény. Bizony jobb ilyesmit nem előre tudni. Ebben egyetérték veled. Látod a türelem rózsát terem. Itt a vőlegény, az éjjelizene és az engedély. Minden jó ha a vége jó! Tévedsz kislány, mert ez csak a kezdete az igazi csendőr-asszony sorsnak.

De jó, hogy ilyen közel van a lakás a Böszörményi úti csendőrlakta-nyához. Majdnem odalátsz, ahol az urad dolgozik. Csakhogy ez nem teérte van ám így, hanem hogy éjjel nappal készen találják az indítás-hoz. Az első eljegyzési évforduló. Hogy ragyog a szemed. Azzal búcsúzol az uradtól, hogy este együtt ünnepeltek. Egész nap teszel, veszel, csinó-sítod a lakást és magadat. Jó vacsorát csinálsz. Töltött paprika februarban kivételes. Egy kis torta, az asztalon virág. Csöngetés az ajtón. Itthon hagyta volna talán a lakáskulcsot? Ajtót nyitasz szélesen és boldo-gan: egy csendőr társa lép be, meglepetten nézi az asztalt és téged, félve kap a szóhoz: „Az alhadnagy úr sajnálattal üzeni, hogy szolgálati ügyben elutazik néhány napra. Nincs ideje személyesen megmondani.” No no fiatal-asszony, miért jössz indulatba ilyen csekélységen? Látod kiloccsant az a szép étel ahogy félrelökted.

Aztán az a húsvéti körmenet. Új ruhát varrtál magadnak. Milyen szép így, együttörülni a feltámadásnak. Mi az már megint? Miért karolsz az urad karjába? Ez nem illik körmeneten. Félsz? Egyenruhás közeledik felétek . . . megáll mögöttetek és súg . . . Ez a sorsod fiatalasszony. Folytasd a körmenetet egyedül. No no csak nem könnyezel? Föltámadást ünneplünk.

Látod, évek során megtanulod, hogy nem lehet minden kicsiségen problémázni. A csendőrasszony kemény, mint az acél. Egyedül őrzi az otthont, míg a csendőr őrzi mindenkiét. Egyedül rendezi a téli tüzelőjét, míg a csendőr rendezi mindenki ügyes-bajos dolgát. Egyedül van, ha beteg, egyedül, ha vidám, vagy szomorú. Egyedül van, ha eljön a szülés pillanata. Azalatt a csendőr készen van mindenkin segíteni. Egye-dül virraszt gyermekei fölött, míg a csendőr virraszt mindenki álmán.

Érted most már mire vállalkoztál? A te sorsod egészen más mint a

többi-asszony sorsa. Te csendőrtárs vagy először és csak másodsorban feleség. A te kötelességed a szilárd kiegyensúlyozott otthon és a családi-kör megteremtése. Apró-cseprő családi problémákkal meg ne terheld. Ha kilép az otthonotok küszöbén, vigyázz, hogy visszafelé semmi gondja ne legyen. „Egész testtel és lélekkel végezhesse komoly munkáját a közért.”

Ugye érzed, hogy jó munkát végeztél? No no, eszedbe ne jusson köszönetet várni. A csendőrnek se köszön meg soha senki semmit. A Csendőr és Társa csak a kötelességét végezte, annyi az egész.

Bihari Bünlátó

Örökségünk és a fiatalok

Nagy problémánk nekünk, idősebb korosztálynak, hogy magyar örökségünket hogyan adjuk át a fiataloknak és olyan fiataloknak ad-hassuk át, akik képesek azt átvenni, akarják továbbvinni és felhasználni is tudják. Mindenekelőtt szükségét érzem kihangsúlyozni, hogy politikai pártnak sohasem voltam tagja és így természetes, hogy otthon nem is politizáltam. Az én politikai nézetem és meggyőződése egyszerű és mindenkorra: az Isten, a Haza és népünk érdekeinek szolgálata, mely felfogásomat a kötelező választások idején minden alkalommal kifejezésre is juttattam.

Bejelenteni kívánom azt is, hogy miután tényleges szolgálatom idején politikai ügyek felderítésével és kezelésével is foglalkoztam, a közügyek intézésével, a pártpolitika sok csinjával binjával beható kapcsolatba kerültem. Ugyanakkor itt kint az emigrációban is résen állok és nyitva tartom a szememet s így felkészülve érzem magam, hogy nézeteimet előadjam.

1. Csendőrségi ifjúságunk.

A II. Világháború befejezése, testületünk feloszlása és az ezzel járó kényszerű emigrációnk megkezdése óta 32 év telt el. Részünkre ez azt is jelenti, hogy nekünk, volt csendőröknek csendőrifjúságunk ma már egyáltalán nincsen és a jelenlegi politikai helyzetet tekintve a jövőben sem várható. A mi legfiatalabb bajtársaink is, akik a múltban csak próbacsendőr, vagy csendőr-szakaszvezető rf-ban szolgáltak ma már 60 év körüli személyek. A felrassítás és utánpótlás egyszerűen lehetetlen. Az idősebb bajtársainkat nem vádolhatjuk a próbálkozások elmulasztásáért. Ők a pótlás érdekében sok mindent megtettek, még ún. csendőrsarjakat is avattak, de ez sem oldotta meg a problémánkat. Ahhoz ugyanis, hogy valaki képzett, használható és jó csendőr legyen hosszú szolgálati évek, a vezetői állások betöltéséhez pedig évtizedek tapasztalata is szükséges. Ilyen kiképzési lehetőség pedig a mi részünkre nem hogy odahaza, de az emigrációban sem adatik meg. Jóhírnevünk fenn-tartása és csendőrhagyományaink továbbadása érdekében azonban reményeinket feladnunk nem szabad. Tudjuk, hogy bajtársaink többsége

családos, gyermekeik vannak, sőt azoknak már leszármozottai is, kiket érdekel a szülők, nagyszülők és sok esetben a dédszülők sorsa.

Fel kell világosítanunk tehát a leszármazottakat, s ehhez anyagi segítséget is adjunk. Ismertessük múltunkat, szokásainkat, hagyományainkat minél gyakrabban. Kiemelkedőbb eseményeket foglaljunk írásba, örizzük meg a korabeli fényképeket, emlékeket. Mindegyikhez fűzzünk hozzá személyi adatokat. Tudjuk ugyanis, hogy a szó elrepül, de az írás és a fénykép sokáig megmarad. Végeredményben ugyanezt a célt szolgálja az időközönként megjelenő Bajtársi Levél, a már kiadott és még kiadásra kerülő csendőrségi könyv, más vonatkozó magyar témájú könyvek magyar és esetleg angol, vagy más idegen nyelven.

A hagyományok ápolására különösen alkalmas a csendőr zászló. Vanak csoportjaink, hol őrzik még az otthoni zászlót, mely nemzeti ünnepeinken a csendőr-laktanya árbocán lobogott, mások itt készítették el hasonlót és asszonyaink hímezték ki a magyar koronás címet. Ezt a zászlót használják Csendőr-napon, s ez takarja távozó bajtársaink koporsóját. Már most hozzuk tudomásukra, hogy ezt a zászlót majd csendőr fiaink öröklik, s ők is használhatják, mint csendőr-leszármazottak.

Adatokkal és emlékekkel felszerelve csendőrmúltunkat és szép hagyományainkat nemcsak átadhatjuk, de a fiatalok meg is értik, hogy minek mi a jelentősége, érzik, hogy a csendőrvér bennük továbbfolyik s ennek tudata gyökeret és erőt is jelent, nehéz helyzetekben pedig bátorítást.

2. Emigrációs ifjúságunk.

Ha a trianoni országcsönkítést is figyelembe vesszük, láthatjuk, hogy az összmagyarságból ma már csak kétharmada él és küzd a holnapért az anyaországban. Egyharmada pedig a jelenlegi országhatárokon kívül, valamint szétszóródva él szerte a nagyvilágban. Kerek számokban beszélve ez annyit jelent, hogy az ezeréves magyar törzsről kb. 5-6 millió magyar szakadt le. Kis nemzetek életében ez a szám borzasztóan magas és igen súlyos veszteség mind a jelen, mind a jövő számára. A jó reményeinket azonban így sem szabad feladnunk. Mintahogy a történelem folyamán mindig volt fordulat, változás a jövőben bekövetkezhet. Így azután a sok balsors után céltudatos akarattal és kitartó munkával szebb jövőre virradunk. Biztató és kecsegtető jelenség ma már az is, hogy a szétszóródott magyarság — a sok megrázkódtatás után — ismét magára talált. Vallási és más hazafias egyesületekbe tömörült, mely összefogásokban nemcsak a hagyományokhoz következetesen ragaszkodó idősebb korosztály, de biztatásuk és nevelésük folytán megmegtaláljuk a fiatalokat, néha a legfiatalabbakból is.

Szervezett ifjúsági mozgalmaink között kiemelkedik a magyar cserkészlet. Általában mindenütt igen jó eredményeket érnek el a különféle fokú magyar iskolák, s a magyar táncscsoportok. Általános a vélemény, hogy a díszmagyarban, huszárruhában, különböző népviseletekben megjelenő jól mutató és nagyszerűen betanult magyar táncokat magyar zenére bemutató fiataljaink többet alkothatnak ma a magyarság kultúrájának megismertetésében, mint bármely más egyesület. Természetes viszont az is, hogy szép siker eléréséhez a nevelés, a szakszerű

irányítás, a magyar sajtó, a már eddig is megjelent sok-sok szép művészeti és szakkönyvek továbbra is nélkülözhetetlenek maradnak. Így pedig már is ott tartunk, hogy a külföldön élő magyarok — idősebbek és fiatalok egyaránt — nemcsak hogy olvasnak és tanulnak, de ugyanakkor írnak és alkotnak is. Úgy is mondhatjuk tehát, hogy a külföldre szakadt magyarság időben fölébredt, mindent megtesznek, mely a fiatalság tájékoztatását és nevelését szolgálja.

Sokszor kelthet bennünk jó érzést az is, hogy a hazafias közösségi munkában sokszor beolvadottnak hitt és elveszítettnek vélt honfitársaink, sőt olyanok is, akiknél csak az egyik szülő magyar származású, bekapcsolódnak. Büszkeséggel említhetem meg Yves de Daruvár író, a francia Becsületrend Lovagját, kit több nyelvre lefordított könyve a „The tragic fate of Hungary” az egész világon ismertté tett.

Ez a könyv is fiataljaink kezébe való.

A felsorolt jelenségek azt látszanak bizonyítani, hogy a kétkultúrájú és kétnyelvű ifjúságunk jelentős részével számolni lehet. Ők érzik, hogy van gyökerük, hagyományainkat ismerik, tudásuk kibővült a magyar örökség átvételére és továbbvitelére alkalmasak.

3. Hazai ifjúságunk.

Történelmünk utolsó évszázadaiból az alábbi jelentősebb eseményeket szeretném megemlíteni, melyekben ifjúságunk részvétele kiemelkedik:

a.) A törökdhülés idejéből különösen az egri várak az ostroma 1552-ben, hol a fiatalság, a nők is a vár védő katonasággal együtt harcoltak a török ellen és sikerrel vissza is verték a 13 támadást. Szurkot is forraltak és a vár falain felkapaszkodó ellenség nyakába öntötték. Gárdonyi Géza az „Egri csillagok”-ban állított nekik örök emléket. Odahaza kötelező olvasmány lett, mint a hazafiasság és hősiesség példája.

b.) Az 1848-49-es szabadságharcból kiemelkednek a márciusi ifjak. A forradalom vezére Kossuth volt, de a fiatalság lelkesítője, vezetői Petőfi, Vasvári Pál voltak és még sokan mások. A szabadság ügyéért hozott áldozataik nem ismertek határt.

c.) 1956-ban a forradalom ismét az ifjúságé volt. A nyugati világ csodálattal tekintett rájuk, szabadságharcosoknak nevezte, de hagyta őket lemészárolni és fogságba hurcolni.

d.) 1956 óta felnőtt egy új korosztály Magyarországon, mely csak érzi maga körül a történelmet, mert a tankönyvek hiányosak. Tanulnak, sokszor szabadidejükben is dolgoznak talán a jövő reménye nélkül, de elvetik már az abortuszt és nyelveket is tanulnak, hogy többet tudjanak. Képzettségben felveszik a versenyt Európa bármely nemzetével. Tartják a kapcsolatot külföldre szakadt rokonaikkal, s tudják, hogy mi se felejtjük el őket.

(A M. Kir. Csendőrség Oknyomozó Története c. munka Szabolcsi R. Béla szds. szerkesztésében összeállítás alatt áll. B.L. 1977. 1. szám 79. oldal)

Lírikus, premontrei kanonok. Az elcsatolt Felvidék egyik legkiválóbb költői tehetsége. Kassán volt tanár, majd Nagykapocson (Ung vm.) plébános. Ma Magyarországon él. Többnyire vallásos hangulatú, de szociális témákkal erősen átszőtt líráját tökéletes verse-lés jellemzi. Úgy érzésének tisztasága és nemessége, mint előadásának művészete ki-emelik. Korunk egyik legkedveltebb költője.

Kamaszok

Még este szent a Rend, Család, a Miatyánk s a Hiszekegy,
— s egy reggel fáj az ébredés, a rácsos gyermekágy rövid,
a ruha szűk, cipő szorít! Szemrebbenés: nő láb, ököl,
szemrebbenés: nő agy, kebel, a lélek éhes szája nő,
a vérnek árja gáttalan, bilincstelen, bánattalan!
Szűk lett a műhely, iskola, szűk a Család, az égbura:
hajrá a gyémánt-nyúl után! hajrá a boldogság után!
Hajrá mezők! hajrá hegyek! mindent szabad, mindent lehet!
Hopp, szakadék: ugorjuk át! Hopp, drótsövény: szakítsuk át!
Hopp, les-vetés, farkasverem: a Rend, a Törvény törei!
Hajrá a gyémánt-nyúl után, hajrá a boldogság után!
Így pusztá kézzel mégse megy, mert millió bozótja van
és millió miért-kökény szúrós, kúszált sűrűje van
és hull a vérük hencegőn, kacag az izmuk hencegőn,
lihegve Istent keresik fölényesen és hencegőn,
hogy megölik, ha meglelik, mert ő a Törvény, ő a Rend!
A nyerserő, ez kell nekik, villámparipa kell nekik,
forgószéllel kötődnek ők, vulkán pipán pipálnak ők,
a lelkük éhes gőzkazán: könyvekkel fűtik, etetik.
— S egy éjjel vérük megvadul, nem kell erő, nem kell tudás,
valami mást keresnek ők: a testi Szépség templomát,
hol vetkőzik a Szerelem. Bozóton, drótsövényen át,
át farkasvermen, tűz-körön, át poklon, törvény törein
vacogó foggal, véresen, rátörnek titkos éjeken
és tolvajkulccsal feltörrik a testi Szépség templomát.
— S egy észrevétlen hajnalon a vér partos mederbe tér,
lelkük fattyúhajtásait cirokseprőnek lenyesik
és leseprik az utakról a buja szírom-havazást.
Az erdőirtást átveszik, a hid-építést átveszik,
hajók kormányát átveszik, az ekét, malmot átveszik,
a régi fákllyát átveszik, az Istent megsüvegelik,
mert ők lettek a Rend, Család, a Miatyánk s a Hiszekegy.

Az igazság és hamisság utazása

(Dr. Cserzy-Clauser Mihály útján)

Ezelőtt sok üdövel, de éppen a napját nem tudom megmondani, az Igazság jól feltarisnyálva útnak indult, hogy bójárja a világot. Ment, ment, hegyen, völgyön, falun, városon keresztül, addig ment, míg elő-találta a Hamisságot. — Jó napot földi — köszön az Igazság — hova, meddig szándékozol — kérdi tőle. Menyek, hogy bójárjam a világot — felel a Hamisság. Éppen jó — mond az Igazság — mett én es oda indultam, utazzunk hát együtt. Legyen — mond az Igazság — de tudod-é, hogy az utazóknak jó egységbe kell élni? Osszuk meg hát köttségünket, s előbb köttjük el a tiedet. Az Igazság a köttsegit közre ereszté és együtt el-köttötték.

Mikor az elfogyott, s a Hamisságét es el kell vala együtt köteni, de az azt mondá az Igazságnak: Hadd szúrjam ki egyik szemedet, s úgy adok belőle neked es. Nem vót szegénnek mit tenni, mert erősen meg vót ehülve, kiszúratta egyik szemét és úgy kapott enni valamit. Azután, mikor a Hamisság az Igazságnak enni adott, előbb a másik szemit szúrta ki, azután az egyik karját vágta le, s még osztán a másikat.

Mikor mindezt vele megtette, úgy akart, hogy magától elhagyja, de az Igazság azon rimánkodott, hogy ne hagyja el őt ilyen gyámoltalan, hanem vezesse el legalább a közelebbi város kapujához, s ott hagyja el, hadd éljen meg kéregetésből. El is vezette a Hamisság, de nem ahová kívánta, hanem egy akasztófához. Csudálkozott az Igazság, hogy ő egy emberjárást sem veszen észre, s azt gondolta, hogy abból a városból az emberek mind kihótak. Amint így aggódott, meglepte az álom, s elaludt.

Mikor felébredt, hallott a feje felett valami beszédet, s megértette hogy azok ördögök. A legvénebb ördög azt mondta a többinek: Mondjátok el mit hallottatok, mit csináltatok. Az egyik azt mondá: Én ma öltem meg egy tudós orvast, aki kitalálta az orvosságot, amivel meggyógyul-hatnak azok, akiket én nyomorékká tettem, megvakítottam. — No te derék fiú vagy — mondá a vén ördög — de mi lehet az az orvosság? — Az csak annyiból áll — mondá a másik — hogy az éjjel újhód pénteke éjjele lesz, akkor a bénák hingergőzzenek meg, s a vakok mosdjanak meg az éjjel hulló harmatba: a csonkák épekké lesznek, s a vakok szemik világa megjö. — Ez derék — mondja a vén ördög. Hát tü kicsi-náltatok? Mit tudtok? Kérdi a többit.

— Én — mondja egy másik — ma végeztem el egy munkámat, szony-nyan (szomjusággal) akarom megölni a közel lévő királyi város lakosait. — Mibe áll a te titkod — kérdi a vén ördög? — Az azt felelé: Egy követ helyeztettem a város napkeleti szegeletin 3 öl mélységre a források ereire, evel a víz megáll, egy csepp sem foly, s én bátran járhatok akárhol, mett (mert) ezt a titkomat senkisem tudja kitalálni, s úgy lesz, ahogy én szándékozem.

Ezekre a beszédekre a szegén nyomorult Igazság jól figyelmeztet. Még többet es beszélgettek az ördögök, de azt a szegén Igazság vaj nem értette, vaj nem tartozott az ő dögához, s azért rá sem figyelmeztet a beszédjükre. Osztán az ördögök onnét mind eltakarodtak, mett immán szólott hajnalra. Ekkor az Igazság gondolá, hogy megpróbálja az akkor éjjeli harmat erejét. A harmatos fődön meghingergőzött, s öröme karjai kiépültek. Még akkor inkább ügyekezett magát mindenképpen megurusolni (megorvosolni), keresgélte mindenfelé, tapogatózott, s ami burját csak kaphatott, arról a harmatot mind a szeme helyire dörgölte, s amikor megvirradt, szerencsésen meglátta a világosságot. Hálákat adott az Igazság Isteninek, hogy őt, mint igazat nem hatta el.

De mán az étlenség kényszerítette, hogy valamerre tekeredjék, sietett azért a közellévő városba, éppen ide pedig azért is, hogy az ördögök éjjeli beszédje annak a városnak víztelenségiről szólott. Sietett mentől hamarébb segíteni a nyomorultakon. Nemsokára elérkezett a városához, s hát lássa, minden ember gyászol. Igyenesen menyen (megy) a királyhoz, s megmondja, mi okból ment oda. Igen nagy öröme támadt a királynak, mett az Igazság elmondta neki, hogy a nép szonnyúságán hogy lehet segíteni, ahogy az ördögtől hallotta volt, s ahogy a királynak azt is elbeszélte, hogy hogy vakult meg, s hogy csonkult meg a király neki egészen hitelt adott. Nagy szorgosan hát a forrást bédugó könek kiásásához fogtak. Ha már ment a munka, hamar elérték a követ, s mikor azt onnét kiemelték, a források erei megnyiltak. Erősen megörvendett a király, s az egész népség nagy vígsággal innapot tartottak. A király nem ereszté el az Igazságot, hanem magánál marasztá úgy tartotta őt minden dologba, mint legbizalmasabb emberit: nagy gazdagságba és boldogságba helyeztette.

Üdő telve a Hamisságnak es elfogyott az útravalója, kéregetésből kezdett élegetni, de kevés háztól bódogult, étlen szinte meghótt. Ekkor reátalált az útítársára, aki most gazdag vót, az Igazság, s tőle kért valamit. Az Igazság őt megismerte, s azt mondta neki, hogy ad neki egy darab kinyeret, ha hagyja, hogy az egyik szemit kiszúrja. Úgy el volt ehezve a Hamisság, hogy reá kellett állani, mett máskülönben mehótt volna éhel. Az Igazság hát neki kiszúrta ma egyik szemit, hónap a másikat, azután rendre levágta mind a két karját egy-egy darab száraz kinyérért, s ennek így is kellett lenni, mert a Hamisság mástól semmit sem kapott.

Mikor már se szeme, se keze nem vót, arra kérte az Igazságot, vezesse el őt az alá az akasztófa alá, amelyik alá ő es vezette vót. Ezt az Igazság teljesítette és a Hamisságot ott es hatta az akasztófánál. Az éjjel az ördögök megint odamentek, de mikor a vénebb a többitől számbakérni kezdte, hogy mit csináltak, mit tudnak, az egyik azt találta fel, hogy előbb nézzenek széjjel, valaki nem hallgassa-e beszédjüket, mett a minap éjjel ököz valami meghallgatta, s azért talált rá a város a bédugott forrás erire. Ebbe mindnyájan megegyeztek, a helyet összevissza keresgéltek, s reátaláltak a Hamisságra. Mind összeszaggatták, hurkáját fölmutolláltak, azután megégették, s a porát a széllal elfuttat-

ták. De a pora is olyan ártalmas vót, hogy abból az egész világon mindenüvé jutott, s ez az oka, hogy ahol csak ember van, ott hamisságnak kell lenni.

(Jegyzet: E népmese Udvarhelyszékről kapott változatát Kriza János előbb a Szépirodalmi Figyelő-ben közölte, azután az 1863-ban megjelent „Vadrózsák” c. kötetében. Az élő népnyelv izes sajátosságait — amennyire lehetséges — eredeti helyesírással próbálta visszaadni.)

Maróthy-Meizler Károly

Prohászka, „a napba öltözött forradalmár”

(Részletek az író 1960-62-ben megjelent 3 kötetes munkájából Prohászka Ottokár püspök halálának 50. évfordulója alkalmából.)

Fél évszázad múlt el azóta, hogy az I. Világháború összeomlásából fölemelkedő ország keresztény társadalmi megújulásának szükségességét hirdető, hivatott lelkületű székesfehérvári püspök Prohászka Ottokár Budapesten, 1927. április 2-án 69 éves korában meghalt.

Több volt, mint híveinek pásztora, az egész nemzetnek lett apostola. A XIX. század vége felé egyre jobban elhatalmasodó liberalizmus, majd ennek ellenhatása a marxizmus, nálunk idegen, importált eszmekörök voltak. A nemzeti reformvágy, melyet Széchenyi, Kossuth és Deák személyesítettek meg, Prohászkaiban összpontosult, aki ősi magyar és keresztény eszmékből alkotta meg azt a korszellemet, melynek Trianon után kellett volna nálunk kibontakoznia. A II. Világháború után Nyugat-Európában részben megmutatkozott. A nemzetnevelő apostol előrelátta a kapitalista és marxista államrend összeütközését és ezért új, krisztusi társadalom terveit rajzolta meg. A lángész fölényével hatolt minden tudomány mélyére, melynek a hithez volt vonatkozása és összeegyeztette a tudomány és a hit öelötte ellentétesnek hirdetett tétéleit.

70 évvel ezelőtt tisztán látta a tőke és a maxizmus harcát a korban, melybe beleszületett, melybe belejutottunk mi is. A nemzetközi sajtó azonban a koncentrált támadás tűzföggönyét vonta köréje és tanítását a közéletbe nem engedte be. Később Trianon, külső hatalmi és belső erők is akadályozták a nemzetnek szellemében annyira időszerű megújulását. A kultúrát hordozó, de belső ellentéttel küzdő kereszténység a tömegekkel lassan kapcsolatát veszítő, elvilágiasodó egyház ugyanis nem tudta megoldani a szociális problémákat, melyek Prohászka halála után gyorsuló sebességgel fejlődtek világkérdésekké.

A modern atheizmust modernbe öltöztetett keresztény világnézettel győzi le és megfogalmazza a XX. század és következő időkre a keresztény tanítás kátéját. Igazságai a kozmikus világrend látásából fakadnak, szempontjai pedig az örök életre való állandó figyelméből.

Személyes apostoli hatását az Osztrák—Magyar Monarchia 50 millió

lelkére sugározta és annak földrajzi fekvése és kultúrcentrumi szerepe által egész Kelet Európára. Idegen nyelvekre átültetett könyvei már életében járták a világot és ma is terjedőben vannak.

Nyitrán született 1858. október 10-én és Losoncon, majd Esztergomban tanult. A teológiát Rómában végezte és az esztergomi belvárosi plébánián kezdte meg papi működését. Hivatását hamar megtalálta: a hitközömbösségből és hitetlenségből felrázni az értelmiséget és a nép vallási életét helyreállítani. Odaadását hamar felismerték. 1890-ben a főegyházmegye elfogadja papnevelési reformját. A század fordulón már rendszeresen tart szociális, karitatív előadásokat és a „Zászlónk” diákújságnak állandó munkatársa. 1904-ben a dogmatika tanára a budapesti egyetemen és lelkigyakorlatokat tart férfi és női kongregációknak. Fáradhatatlan volt annak bizonyításában, hogy a marxizmus a közjó ellensége és a keresztényszocializmus a munkásság egyetlen igaz barátja. A termek, templomok zsufolásig megteltek.

1909-ben a Magyar Tudományos Akadémia tagjai közé választja. A magyar közvélemény egyöntetű megnyilatkozására 1905-ben X. Pius pápa Rómában püspökké szenteli. 1909 tavaszán 8 városban tart 13 lelkigyakorlatot, több mint száz előadással. A katolikus egyesületi életnek új erőt, lendületet ad.

1916-ban az Országos Magyar Gazdasági Egylet (OMGE)-ben indítványozza, hogy a harctérről visszatérő földműves katonákat megfelelő telepítési akcióval földhöz juttassák. A hadi jótékonyági mozgalmakban való buzgó részvételével nagyszabású és eredményes társadalmi mozgalom indult meg, mely Pomáz-on (Pest vm.) az Ottokár Árvaházat létesítette.

A háború véráldozata, Károlyiék uralma, a forradalom, az országvesztés mélyen lesújtotta. Égette lelkét a szégyen a nemzet megaláztatásáért. Az első hazafias kormányalakítási kísérletekbe már belevonják, mintegy erkölcsi jóváhagyást vártak tőle, hogy a megcsönkített ország egy új keresztény Magyarország felé indulhasson. Ami őt illette, ehhez utat mutatott. Püspöki javadalmán, Tés-en (Veszprém vm) parcellázást hajtott végre és teljes erejével nekilátott, hogy az egyházmegyei életben esett károkat jóvátegye.

1920-ban megalakult a nemzetgyűlés. Az osztatlan bizalom és tisztelet őt állította annak a küldöttségnek az élére, mely a kormányzónak megválasztott nagybányai Horthy Miklós tengernagyot esküje letételére a nemzetgyűlésbe meghívta.

Minden idejét ezután a lelkiélet építésére és apostolkodásra fordította. A lelkigyakorlatok, előadások, konferenciák között alig volt pihenése. 1927-ben, Vasvári Pál, az 1848-as márciusi ifjak egyik vezére emléktáblájának leleplezésén többek között így szólott a magyar ifjúsághoz: „... nekünk önérzetes fiatalság kell, mely a jelenben él, a jövőbe néz és a múltból veszi öntudatának hatalmas motívumait.”

Saját személyére nézve igénytelen és takarékos volt. Az övé volt az ország legszegényebb egyházmegyéje, de aki hozzáfordult, nem ment el tőle üres kézzel.

Az állandó igénybevétel azonban az ő szervezését is megviselte. Az orvosi vizsgálat már korábban haladottabb érzelmeszedést állapított meg, melyet nem vett kellő figyelembe. A Teremtő örhélyéről, a szöszékről hívta magához. A budapesti Egyetemi templomban tartott szentbeszédet, mikor baloldali agyvérzést kapott, melyből többé nem tért magához. Másnap, 1927. április 2-án, 69 éves korában meghalt. Székesfehérvárott, püspöki székhelyén temették el, az egész ország gyászolta.

Munkái 25 kötetet tesznek ki, melyek több kiadásban jelentek meg. 1943-ban Budapesten a Szociális Missziótársulat hozta ki „A Szentlélek hárfája” c. imakönyvének nyolcadik kiadását, melyet a magyar nemzetnek ajánlott, „hogy egygé legyenek”.

1945 után munkáit elégették és Budapest szívében felállított szobrát pedig 1947-ben ledöntötték. Rómában az Anonymus 1952-ben kiadta „Elmélkedések az evangéliumról” c. munkáját, míg Buenos Airesben 1960-62-ig Maróthy Meizler Károly adott ki 3 kötetben munkáiból összegyűjtött szemelvényeket, melyek eszmevilágát, felfogását, hitét tárják az emigráció magyarsága elé.

Báchkai Béla

3000 gyászoló temette a Himnusz fordítóját

(Részletek az írónak Dr. Watson Kirkconnell halálával kapcsolatosan a Katolikus Magyarok Vasárnapja 1977.III.20-án megjelent cikkéből.)

Akik ma jönnek Magyarországról, vagy mennek hazafelé hatalmas utasszállító hajókon, vagy luxus-gőzösökön, s közelednek Halifax (N.S., Kanada) kikötője felé, tudják meg, hogy attól mindössze 60 mérföldre ÉNY-ra a Wolfville-i Acadia Egyetem templomának harangja és 3000 gyászoló kísérte utolsó útjára 1977. márciusában a 81 éves korában elhunyt Dr. Watson Kirkconnell professzort, a debreceni m.kir. gróf Tisza István Tudományegyetem díszdoktorát, aki a mi legszebb költeményeinket és Himnuszunkat magyarról angolra fordította.

Ha angol világnyelven is, de soha senki mélyebb magyar érzéssel nem sietett irodalmi vonalon ügyünk segítségére, mikor leghagyatottabbak voltunk. Hosszú lenne elmondani, hogy miként szegődött mellénk félszázaddal ezelőtt ez a ritka tehetségű, skót származású kanadai nyelvész és irodalmár.

A híres angliai Oxford Egyetem diplomájával lett Winnipeg (Man.) majd Hamilton (Ont.) MacMaster egyetemén a klasszika filológia tanára, mikor a Wolfville-i Acadia Egyetem elnöki méltóságának betöltésére hívták meg. Az évek folyamán 40 tudományos és irodalmi társaság, köztük a Petőfi és a Kisfaludy Társaság is tagjává választotta.

1938-ban Debrecenben doktori értekezését magyar nyelven adta elő.

Az egyetem dísztermét zsúfolásig megtöltő közönség soraiban a magyar tudományos világ kiválóságai mellett ott ült gróf Teleki Pál, aki Budapestről személyesen kísérte le a Magyarországra látogató tudóst. Debrecenből a kanadai professzor Kolozsvárra utazott, hogy Végvárival (Reményik Sándor) és Áprily Lajossal személyesen is megismerkedjék, kik közreműködtek a legjobb magyar költemények kiválasztásában, hogy Dr.Kirkconnell azokat eredeti versmértékben ültethesse át angolra.

Az itt született, iskolázott magyar származásúak részére a havonta 10,000 példányban megjelenő "Young Magyar American" számszámra közölte Dr.Kirkconnell versfordításait. Később az ő közreműködésével készült el 500 oldalon Hóman Bálint oknyomozó munkájának angol fordítása "History of Hungary" címen.

Mikor 1945-ben a szovjet megszállás szakadt az országra, mikor Hazánk még Trianonnál is mélyebben volt, tudományos folyóiratokban, napi sajtóban és egész sereg előadásban igyekezett felrázni a hivatalosok és a közvélemény figyelmét.

1975-ben még ellátogatott ősei földjére, Skóciába. Visszatérve oknyomozó tanulmányban bizonyította, hogy miként vezethető vissza családfája Lord Kirkconnellig, aki 1140-ben ott a Hollywood apátságot alapította. Továbbá, hogy őse kimutatható vérrokonságban volt Skótországi (Árpádházi) Szent Margittal, akiről megállapítja a történelem, hogy Pécsváradon nevelkedett, mint Szent István unokahuga és Malcolm skót király felesége keresztény kultúrát létesített a brit szigetországban.

Magyar barátaival még 80 éves korában is, szívrohamai után is szoros összeköttetésben maradt. Ezek gondjaira bizta 1148 oldalnyi kéziratát, mely az ősmagyar mondáktól a legújabb költői termékeinkig irodalmunk remekét, rendkívül gazdag tárházát nyújtja magas színvonalú angol nyelven.

Ezer mérföldnél is távolabbra a legközelebbi magyarlakta várostól pihen sírjában Dr.Watson Kirkconnell, a magyarság őszinte nagy barátja. A mai Magyarország nem ad neki elismerést, de mi őrizzük meg emlékét kegyelettel és helyezük el sírjára a hála és szeretet jelképes koszorúját gondolatban, s mondjuk el a Himnuszt, ahogy azt ő fordította:

Kölcsey Ferenc:

HYMNUSZ

Bless the Magyar, O our God,
Bountyfully, gladly!
Shield with Thy protecting hand
When his foes smite madly!
Fate, of old, has rent him sore;
May it now bring healing!
By-gone sins are all aton'd
Ev'n the future sealing.

Pity, then, our people, Lord,
Shaken by disaster!
Since a sea of grief engulfs,
Save the Magyar, Master!
Fate, of old, has rent him sore:
May it now bring healing!
By-gone sins are all aton'd
Ev'n the future sealing.

Fordította: Dr.Watson Kirkconnell

Dr. Endrei Antal

A hazaszeretet halála

(Részletek a „Kingdom to come” c. 1976-ban megjelent könyv XVI. fejezetéből. Az író a kereszténység hanyatlásának okait veszi egyenként vizsgálat alá. A szabad világ elerőtlenedésének egyik tünete, hogy a hazaszeretet nem divatos többé. Az alábbi rész ezzel foglalkozik.)

Az emberi közösségek csak akkor tarthatók fent, ha tagjaik azokat szeretik és hűségesek hozzájuk. Így a családi élet is lehetetlen szeretet és hűség nélkül, de még egy vidéki football klubnak is szüksége van további működéséhez ezekre a lényeges kellékekre. A közösség közös céljainak elérése és harmonikus működése megkíván egy csoport-szellemet, mely kizárólag a csoportot alakító egyének szeretetéből és odaadásából fakad. A közösség egészséges működése tehát az egyén magatartásától függ és ezen magatartások összessége fogja meghatározni a közösség végső sorsát.

Minél nagyobb a közösség, annál inkább függenek ezek a magatartások egy közös lelki tartalomtól, mely a tagokat összekapcsolja. A legnagyobb emberi közösségekben, melyeket az emberiség eddig alkotott nemzetek, országok, az egység jóformán ezen a lelki tartalomra függ. Egy ilyen hatalmas nagy közösségben - mely az egész földrajzi területet magában foglalja — a tagok nem tudnak többségben személyes kapcsolatba kerülni sem egymással, sem a birtokkal. A tagok hűsége tehát szükségképpen azon eszmények és alapelvek felé irányul, melyek a közösség szellemi örökségét képezik. Ha azután ez a lelki kapcsolat gyengül, a közösség elveszti összetartó erejét és végül is szétesik.

A zászló nemcsak rúdból és színes kelméből áll: az jelkép. A címer nemcsak stilizált állatoknak és mértani vagy egyéb ábráknak a gyűjteménye: az jelkép. Jelképe a közösséget egyesítő ideáloknak, s ha ezek elvesztik jelentőségüket, akkor csupán díszekké, a múlt játék-szereivé válnak.

Az egyetemes kereszténység sohasem ellenezte ezeket az emberi közösségeket akár kicsik, akár nagyok voltak és sohase kebelezte be őket. Ellenkezően, a kereszténység mindig pártolta a társadalom szerves egységeit kezdve a családon, mely az alap, építette a nagy és nagyobb családok sokaságát, amíg a legnagyobbat, az emberiség családját el nem érte. A középkor keresztény népközössége erre az elvre épült és a nemzeteknek, országoknak meg volt abban a saját helyük. A középkori Európa pártolta az embereket közösségeikhez fűző hűséget, legyenek azok kicsik, vagy nagyok. Az egyház pedig a védőszentek adományozásával készségesen adta meg a szükséges jóváhagyás pecsétjét. A kereszténység tehát erősítette és értékelte a nemzetek és országok egyesítő és lelkesítő lelki kifejezését, s egye-

temessége csupán keretet adott ezen nagy közösségek harmonikus együttéléséhez.

Hasonlóképpen a középkori nemzetek és országok se találtak kivétlenül az egyház egyetemes szemléletében, vagy azt saját érdekeikkel ellentétesnek. Igaz, hogy a középkorban voltak háborúk az európai nemzetek között, de azok sohase fordultak a keresztény népközösség ellen. Ezenkívül az egyetemes egyház közvetített, egyeztetett ellentétek esetén és többször megakadályozta nyílt háboru kitörését. Csupán a Renaissance kor fejedelmeinek forradalmi, a nemzetek és országok fokozatosan növekvő önzése — mely a XIX. század nacionalizmusában érte el tetőpontját — hogy az egyetemességet, mint alkalmazhatatlant, elvetették és a nemzetek öndicsőítése lett nyugaton a legmagasabb ideál. Ez a folyamat magával hozta a keresztény elvek hanyatlását.

Természetesen — ahogy ezt ma már tudjuk — ami alkalmazhatatlan volt, az nem az emberiség egyetemessége volt, hanem a XIX. század nacionalizmusa, mely összeegyeztethetetlen különbségeket állított nemzetek és országok közé, mely az I. és II. Világháborúhoz, számtalan millió ember elveszéséhez, valamint fel nem mérhető műértékek, templomok, gyárak, városok, otthonok és végül is magának Európának mint egésznek pusztulásához vezetett.

Ez azonban nem jelenti, hogy az őszinte hazaszeretet az bűnös dolog, s azt ki kell gyomlálni az emberek szivéből: jelenti ellenben azt, hogy annak XIX. századbeli értelmezése helytelen és romboló volt, s azt valami olyan dologgal kell helyettesíteni, aminek több értelme van. Azok a fennkölt ideálok, melyek egyesítették az embereket azokban a nagy közösségekben, ma is érvényesek, s bizony azok életrekelteése nagyon is szükséges, hogy egy jobb élet épüljön itt a földön. A világ népei, de különösen a Nyugaton lévők nem veszik tudomásul ezt a különbséget, hanem az utolsó nagy pusztulás hatása alatt nemcsak a múlt bűneit tagadják meg, hanem nemzeti hűségüket és hazafias érzésüket is.

Miután a Nyugat népei kimerültek az egyre növekvő vadsággal folytatott nacionalista háborúkban, a Nyugat ellene fordult mindenféle nacionalizmusnak, az egészséges és időtálló is, mely fenntartotta és lelkesítette Európa nemzeteit századokon át. Ez a pálfordulás együttjár az ideáloknak és elveknek a hanyatlásával, melyek lelki alapját képezték a nemzeti öntudatnak. Miután ez a lelki alap a kereszténységen nyugszik, a Nyugat hitehagyása hozzájárul annak pusztulásához. Bár ez a lelki alap az emberi szabadság ideáljaiból tevődik össze, értéke mégis mélyen alászállott a Nyugat azok hirdetésében mutatkozó tartózkodó magatartása, tovább a testvéreurópaiak millióinak megtagadása miatt. Végül pedig a lelki ideálok őszinte megvalósításában mutatkozó nyilvánvaló nyugati kudarc még a megmaradt értékeket is kérdésessé tette. Ezen eljárás révén az ultranacionalizmus szemben megnyilatkozó természetszerű ellenhatás összekapcsolódott a lelki tartalom eltűnésével, mely a nemzethez való hűség alapja.

Nyugat népei tehát az egyik végtől a másikba estek: a nemzet és ország imádatát felváltotta a közöny és a hűség elvetése. Ez a folyamat most tart és erősödik zavartalanul. Hazaszeretetet és hazafiaságot lejáratott szavakként emlegetnek, melyeket ma lenéznek és nevetségessé tesznek: nem méltók többé a felvilágosított népek tiszteletére. Ha azok ma mégis tiszteletet ébresztenek egyesekben, azok sem merik megvallani, a politikusok se hivatkoznak rájuk többé.

Ezek az érzések ma szégyelni valók, el kell rejteni őket, méltóságuk lejárt, varázsuk egy darab a múltból.

Nagyon kevesen vannak már azok, ki törődnek azzal, hogy mit tehetnek hazájukért. A többséget ma csak az érdekli, hogy ők mit kaphatnak. Ujabb juttatást, kedvezményeket, fizetésemelést követelnek még akkor is, ha azok újabb megterhelést jelentenek a közösségnek. "Fizessék mások" szokták mondani. Már nem vagyunk messze az ókori római nép igényeitől, akik ingyen ellátást és szórakozást követeltek az államtól "Panem et circenses" jelszó hangoztatásával, vagy a közérkölc és közszellem süllyedésétől, mely végül is a Római Birodalom bukását hozta. Rendkívüli közösségi szolgáltatások követelése együttjár a közösségi kapcsolatok veszélyes lazulásával. Ez nemcsak hogy gyengíti a közösséget, de nem is mehet így tovább a végtelenségig.

A közszellem hanyatlása a nyugati államokban több módon mutatkozik. Legkézenfekvőbb a fiatalság nagy százalékának vonakodása a katonai szolgálattól, tovább a közösség részére végzendő önkéntes munkások számának csökkenése. Számos jele mutatkozik ennek az idősebb korosztályoknál is: magánérdekeknek túlzott előnyben való részesítése, nagyarányú kiesés a termelő munkában, a törvény és rend tiszteletének hiánya, sőt ellenszegülés sokszor mondva csinált okokból. A nyugati társadalom mintha forradalomban lenne sajátmaga ellen.

Hát ha ez így van, akkor mi az mégis, ami összetartja a nyugati közösségeket, mi az, ami működésüket biztosítja? Először is a nyugati országok szervezete, melyeket a századokon át építettek föl, ez most is áll. Ennek a berendezkedésnek a fenntartásával nagyon sokan vannak elfoglalva, kiknek kényelmes, mindennapi élete attól függ, hogy az menjen tovább, melynek ők lényeges részét alkotják. Ezek jól vannak fizetve, s ennek érdekében mindent meg is tesznek. Másodszor még mindig sok lelkiismeretes férfi és nő van Nyugaton — bár számuk állandóan csökken — akik csakugyan odaadóan szentelik magukat hazájuknak és azoknak az ideáloknak, melyeket ők képviselnek, vagy szoktak képviselni, akik önzetlenül dolgoznak, hogy ideáljaikat meg is valósítsák. Ezek az emberek megőrizték a nyugati hagyományok legértékesebb elemeit és példát mutatnak kötelességtudásban és önmegtagadásban is. Végül a nyugati államok polgárainak nagy része egy bizonyos megélhetésével kapcsolatos függőséggel viseltetik ugyan hazájával szemben, talán hazaszeretettel is, de csak úgy, ahogy az élősdiek kapaszkodnak bele az őket eltartó lénybe.

Ez a kényelmes berendezkedés mehet tovább végtelenségig, ha a

közösség nincs kitéve váratlan megrázkodtatásnak, vagy külső támadásnak. Ha azonban egy ilyen közösség egysége és belső összetartó ereje válság elé kerül, nagyon is kétséges, hogy azt túl fogja-e élni. Az önmagának élő felső vezető réteg hamarosan összeomlik, a számító, önző alsó réteg eltűnik, marad az önzetlen, kisebbségben lévő középréteg, hogy mentse meg az országot, ha tudják. Az alapvető különbség a szabadság és a szolgaság között nem anyagiakban van, hanem alapelvekben. Mi fogja lelkesíteni a Nyugat lakosságát, ha a kommunizmus választút elé állítja őket? Lesznek nekik még mindig elveik vagy majd kábító- illetve izgatószerrel kell majd katonáikat visszatartani, nehogy szétszaladjanak? Hogyan fogják a nyugati országok megvédeni társadalmi, politikai és gazdasági rendszerüket a fölforgatást célzó megállás nélküli aláaknázás ellen, ha nincs belső összetartó erejük, ha nincs szeretet és hűségi kapocs állampolgáraik között? A Nyugatnak bizony össze kell omlania, ha belső összefogását nem tudja megerősíteni.

A hazaszeretet halála akkor szakadt rá a Nyugatra, amikor történelme folyamán a legnagyobb válság előtt áll. A nemzetközi szövetségek, mint a NATO és az Európai Közös Piac önmagukban nem elégségesek a Nyugat összefogásához, ha annak tagjai összeomlanak. Ezeknek a nemzetek feletti ún. csúcsszerveknek nincs megfelelő erkölcsi alapjuk, nincs igazi lelki tartalmuk. Nem egyebek, mint praktikus problémák részére való kényelmes megoldások, melyeknek működése az azokat alkotó tagállamok belső erejétől függ. Ha ezek elveszítik belső összetartó erejüket — ami bizonyos mértékben máris megtörtént — a csúcsszervek élete se tarthat sokáig.

Helyreállítható Nyugaton az igazi hazaszeretet? Csupán üres szólamok és propagandisztikus puffogatások nem segítenek. A hazaszeretet csak lelki megújulással hívható új életre, egy tisztulási folyamat után igazi visszatérés a tiszta és nemes ideálokhoz, melyek különleges örökségei a nyugati nemzeteknek. Mélyen lenn ezen nemzetek lelkiismeretében, por, szemét és hamu alatt még mindig megvan égő parazsa ezeknek az ideáloknak. Újra kell éleszteni őket, hogy a Nyugat új erőre kapjon. Csak egészséges nemzetek erős elhatározás és bizalommal tudnak szembenézni a kommunizmus fenyegetéseivel. Ezért a tiszta és eredeti hazaszeretet felújítása lényeges a Nyugat számára. A hazaszeretnek azonban még az ilyen felújítása sem elégséges önmagában. A betegség mélyebbre nyúlik, annak más tünetei is vannak, melyeket meg kell vizsgálni, hogy a gyógyulás teljes legyen.

vitéz Szombathy Lajos János

A járőr karácsonyfája

Csempészúton, már évekkal ezelőtt kikerült hozzám a Csendőrségi Lapok 1938. évi februári száma, mely egy igen sikeres pályázatot is tartalmaz. Feladatul előzőleg egy kép volt közölve, s arról kellett

megírni, hogy mit ábrázol a kép és mik lehetnek a képen látható csendőrszörjör gondolatai. A pályadíj-nyertes írás belevilágít abba is, hogy lelkükben milyen hitéletet éltek a csendőrök.

„A járőr karácsonyfája” c: pályázat eredményéről így írt a szerkesztőség: „Százszámra kaptuk a szép, elmélyedő és hangulatos írásokat. A pályázók belemélyedtek a feladatba és beleélték magukat a fenyő előtt megtorpanó járőr gondolataiba. Legjobban tetszik nekünk az alábbi kitűnő írás, melynek írójaé a pályázat alapját képező, aranyozott keretű művészi olajfestmény jutalom. A nyertes legénységi állományú, fiatal csendőr.” Íme az írás, melynek értéke önmagáért beszél:

„Két csendőr a téli éjszakában portyázva, áthaladóban van az erdőn. Magas hóban gázoltak eddigi útjukon. Az erdőben egy kis tisztásra értek. Itt megálltak. Körülöttük csend, sehol egy teremtetett élőlény. A természet békésen pihen a lágy hótakaró alatt és álmodik a boldog tavaszi ébredésről. A lombos fák levélfosztott ágaikkal — mint hívó karokkal — az ég felé nyúlnak, onnan várva a rügyfakasztó tavaszi meleget, az áldó és éltető napsugarat. A tülevelűek, mintha a tél hűsége őrtállói lennének, meleg hósubába burkolózva hallgatnak. Kicsi és nagy egyaránt, egyforma komolysággal s szinte tudatosan állanak, mintha tudnák azt, hogy ilyenkor karácsonyidőben mily kedvesek az embernek, az ember ég felé szálló hitének. A tisztáson egy nagy fenyőfa közelében két kisebb áll, mintha előbbinek gyermekei volnának, akik a zord tél idejére az öreg védelmező közelségébe húzódtak. A tájat ezüst fénnel bőségesen önti el a fák fölé emelkedett hold szelid sugara.

A tisztásra ért két csendőr az egyik kis fenyő előtt áll. Néznek reá. Gondolhatnánk, hogy nyomot követnek és azt figyelni álltak meg, de nem. Mászt látnak ők most, más állította meg őket. A hólepte kis fenyőt, a karácsonyfát nézik. Az áhítatos hangulat, mely a képen előmlik, világosan mutatja, hogy szent karácsony éjszakája a járőrt künn a hólepte határban érte. Ezért álltak meg a kis fenyő előtt. Vallásosságuk, család-szeretetük és a múltból előtörő sok emlék állította meg őket. Beszélnek vagy hallgatnak a reájuk szállt lelki hatás alatt, mindegy. Éreznek és emlékeznek. Helyzetükből látszik, hogy most érkeztek, megállásuk, merengésük csak pillanatig tart, s azután kicsi sóhajjal, melynek okát ők maguk sem tudják adni — tovább ballagnak. Tovább a hű kötelességteljesítés útján, taposva a szűz havat az állam és a társadalom biztonságának megóvása érdekében.

A két csendőr két különböző korú ember. Kötelességteljesítésük iránya egy, hűsége, jó bajtársak, de mint emberek mégis két külön világ. Mások az érzéseik és mások a gondolataik. De abban mégis egyek, hogy övéik iránti szeretetük és mélységes vallásosságuk egyaránt meleg-séggel járja át szívüket-lelküket a fenyőfa előtti megállás áhítattal teljes pillanatában.

Az idősebb gondolatai hazaszállnak otthonába. Látja maga előtt asszonyát és hallja gyermekeinek édesen csilingelő hangocskáját, — Anyuka, mikor jön már a Jézuska? — Talán éppen ez időben gyujtja meg felesége a karácsonyfa gyertyáit és csillagszóróit. A gyermekek örömteljes sikon-

gással rohannak a szobába, s ott az eléjük táruló látvány lenyűgöző, nagyszerű hatása alatt pillanatra megtorpannak, csillogó szemekkel csodálkozóan bámulnak. Kicsiny gyermeki szívükkel megérik az örök hitet: Jézus él és szerető gondoskodással uralkodik az emberek fölött. Íme, nekik is mennyi szép ajándékot, játékot adott. Hallja felesége hangját, amint kicsinyeihez szól: — Gyerekek, először meg kell köszönni Jézuskának a jóságát, imádkozzatok szépen! — A kicsiny gyermekkezek összekulcsolódnak és felcsendül az ajkukon az Úr imádsága: Miatyánk, ki vagy a mennyekben. . . Az öregebb csendőr boldogan mosolyog. Hála Neked mindezért, jó Istenem! Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Am a gondolatok nem állnak meg. A fénynél gyorsabban cikázva követik egymást. Röpké pillanatra saját gyermekkorra villan fel előtte, látja édesanyja ezüsthajjal övezett drága arcát. Majd az is eltűnik és máris a vérzivataros háborúban átélt kárpáti-karácsony borzalmas emléke viharzik fel lelkében. Ezt a képet azonban ő hessegeti el magától, mint egy csúf madarat. — Mindez pedig pillanatig tartott és az öreg csendőr halk, tovaröppenő sóhajjal mozdul. Társára néz, menni kell tovább. Első a kötelesség.

A fiatalabb csendőr mintha megérezte volna a másik gondolatát, azzal egyidőben állt meg a hősübás kis fenyő előtt. Nem sok év óta csendőr, a lelke kevésbé edzett még, mint az idősebbé, kissé fájón érinti, hogy e szent estén nem lehet szerettei körében. Gondolatai az útjuk eddigi részében is gyakran elszálltak oda, ahova ma este szívének erejével oly nagyon vágyott. Mikor azonban megállt a kis fenyő előtt, csaknem fennhangon buggyant ki megremegő ajkán: — Édesanyám! — Az otthon melegét érezte tagjain előmleni, látta szüleit és testvéreit a régi és oly jól ismert bútorok között. Együtt van az egész család, csak éppen ő hiányzik. Édesatyja kissé reszketős, de mégis érces hangon előénekel a szent énekeskönyvből, s ebben a többiek áhitatos buzgalommal segítik. Édes anyja és kis huga — kit ő mindig dédelgetett — vékonyan, szemérmesen, öccsei pedig kamaszos hangon, de nagyon komolyan. Azután látja, amint estebédhez ülnek össze. Atyja mondja most is az asztali imát, majd késsel keresztet vet a kenyérre, s úgy szegi meg azt. Boldogan szemléli a kedves lelki képet. Együtt boldog az övéivel.

Később vendégek érkeznek hozzájuk. Egy neki kedves leány a szüleivel és testvéreivel, hogy a két család együtt menjen majd az éjféli misére. Évek óta így van ez, így volt már az ő gyermekkorában is. Látja édesanyja szeretett alakját és a többieket, amint áhítattal és buzgón imádkoznak. Ott érzi magát ő is közöttük és ajkai önkéntelenül rebegni kezdik: Miatyánk, ki vagy a mennyekben. . .

Véget ér az ima és a csendőr visszatér a valóságba. Erősebben markolja meg puskája szíját. Lelke mélyéről jött sóhaj hagyja el ajkait, de nem szégyenli. Átfényesedett szemmel felnéz a fák fölé a magasba, majd a mellette álló bajtársára tekint és ő is megmozdul. . .

. . . És mennek, ballagnak tovább. Lépteik alatt ropog a szűz hó. Csendesen, szótlánul mennek, azzal a csendességgel, amely minden

szónál edesebb. Viszik kötelességtudó, becsületesen érző magyar szívüket és tiszta, istenfélő lelküket. Lassan elhal mozgásuk zaja és alakjuk elmosódik az ezüstpárás téli éjszakában. Mennek, ballagnak a kötelesség útján. . .”

. . . Magáramaradt éji-erdő felett halk neszezéssel hóhullás szítál, libbenve szállingó hópelyhek lágy símulással, lassan kitöltik, befedik a csendőr-lábnymokat. Isten békéje szeliden uralja a szunnyadó tájat. A megbékélten pihenő természet áhitat csendjével öleli át az egész erdőt, mely égi szent fehérben ünnepli a maga örök karácsonyát. Békesség van és boldogság. Az Ige testté lön, — a kised Jézus megszületett! . . .

Ady Endre
1877-1918

A magyar költészet századforduló után fejlődő reformirányának úttörője és legkiválóbb alakja. Eredeti tehetség. Mikor nemesebb ihletére hallgat művészi hatású, szép költeményeket alkot. Ősi fajtánk öntudata és a nemzet sorsáért való aggodása verseiben többször kifejezésre jut. A magyarok világszerte és Magyarországon megemlékeztek születésének 100. évfordulójáról.

1

Karácsony

Harang csendül,
Ének zendül,
Messze zsong a hálaének,
Az én kedves kis falumban
Karácsonykor
Magába száll minden lélek.

Minden ember
Szeretettel
Borul földre imádkozni,
Az én kedves kis falumba
A Messiás
Boldogságot szokott hozni.

A templomba
Hosszú sorba
Indulnak el ifjak, vének,
Az én kedves kis falumban
Hálát adnak
A magasság Istenének.

2

Mintha itt lenn
A nagy Isten
Szent kegyelme sűgna, szállna,
Az én kedves kis falumban
Minden szívben
Csak szeretet lakik máma.

Bántja lelkem a nagy város
Durva zaja,
De jó volna tiszta szívből
Oda haza.
De jó volna tiszta szívből
— Úgy mint régen —
Fohászzkodni,
De jó volna megnyugodni.

De jó volna mindent, mindent
Elfeledni,
De jó volna játszadozó
Gyermekek lenni.

Igaz hittel, gyermek szívvel
A világgal
Kibékülni,
Szeretetlenben üdvözülni.

3

Ha ez a szép rege
Igaz hitté válna,
Óh, de nagy boldogság
Szállna a világra.
Ez a gyarló ember
Ember lenne újra,
Talizmánja lenne

A szomorú útra.
Golgotha nem volna
Ez a földi élet,
Egy erő hatná át
A nagy mindenséget.
Nem volna más vallás,
Nem volna csak ennyi:
Imádni az Istent
És egymást szeretni. . .
Karácsonyi rege
Ha valóra válna,
Igazi boldogság
Szállna a világra.

Közösségi, egyesületi és társadalmi események

Ausztrália

Sydney (N.S.W.). A csoport 1977.V.14-én a Magyar Központ dísztermében ünnepelte meg az ezévi Csendőr napot. A Csendőr és az MHBK, valamint a csendőrszobor képével feldíszített teremben ez évben is megjelentek a magyar szervezetek és egyesületek kiküldöttei, a bajtársak, azok hozzátartozói és vendégeik, több, mint 80-an. Az ünnepi műsort vitéz Dr.Jani István szds. csoportvezető vezette be, üdvözölvén a megjelenteket. A megemlékezést Dorogi János fhdgy. tb. csendőr, az MHBK tagja tartotta, melyet követő taps a közönség elismerésének volt őszinte kifejezése. (A beszédet ezen B.L. 2. fejezetében közöljük.) Ezután a csoportvezető a MKCsBK Vezetője nevében v. Bódy László, néhai vitéz Bódy Vilmos g.alez. fiát, Hidvégi István tűzm. a Szt.László Rend és Társaság tagját és Zágon Géza csendőr barátokat avatta föl a MKCsBK jelvény átadásával tiszteletbeli tagjaiként Közösségünknek. Az utóbbi bajtársunk két éve elhunyt édesatyja jelvényét kapta meg. Az ünnepi részt társas-vacsora követte. Az asztali áldást Ft.Fazekas Béla atya mondta, megemlékezvén imájában a bajtársiasságról és a hősiességről. A kitűnő vacsora elfogyasztása után bajtársaink vendégeikkel az éjfél óráig maradtak együtt a szokásos jó hangulatban. (v.Dr.J.I. 1977. V. 28.)

Európa

Feketeerdő (Nyugatnémetország). Az 1977-es Csendőrnapot a bajtársak, miként ezt a B.L. 1. számában már hírüldtük (46. oldal) Offenburgban március 13-án tartották meg. Mint mindig, most is szt.misést hallgattak a bajtársak és hozzátartozóik, hol Ft.Morócz István ferences atya emlékezett meg volt Testületünkről, mint „. . . a régi Magyarország közbiztonságának legmegbízhatóbb öréről.” Dicsérettel emlékezett meg az

emigrációba került bajtársakról, mert a MKCsBK az egyetlen, mely minden évben megünnepeli megalapítása évfordulóját, példaadóan ápolja a bajtársiasságot és segít a rászorulókon, ahol csak tud.

Mise után a "Laubenlindle" vendéglő különtermében gyülekeztek a bajtársak, elhunyt bajtársaink özvegyei, honvéd-bajtársak, a hozzátartozók és a vendégek. A megjelenteket a rangidős bs. üdvözölte, megköszönve a vendégek megtisztelő megjelenését, üdvözölvén özv. vitéz Temesvári Endréne Nagyasszonyt, mint az összejöveteleik legszorgalmasabb résztvevőjét. A m.kir. Csendőrség születésnapjáról mondott beszédében egy másik bs. beszélt veszteségeinkről, melyek (75-80%) magasabbak voltak, mint a kimondottan harcos csapatoké. A kötelességtudás és megbízhatóság elkísérte a bajtársakat nyugatra is, ahol az amerikai, angol és francia zónákban hadifogságba esett egységek nagy részét igénybevétték idgl. közbiztonsági szolgálatra. Később pedig a csendőrmúlt lett úgyszólván mindenütt az egyik legjobb ajánlólevél. Nemcsak a volt csendőrök, de azok gyermekei is megállják a helyüket, pl. az egyetemeken szinte kivétel nélkül az élcsapatokhoz tartoznak.

Beszédjét befejezve a megjelentek egy perc néma felállással adóztak elesett, mártírhalált halt hőseink és elhunyt bajtársaink emlékezetének. Az ünnepi beszédet közös bajtársi ebéd követte, mely igen jó hangulatban tartotta együtt a megjelenteket a késő délutáni órákig.

A B.L. kiadási költségeire rendezett külön gyűjtés eredményeként 113.88 dollárt küldöttek el a MKCsBK Vezetőségéhez. (L.B.1977.IV.21)

Délamerika

Sao Paulo (Brazilia). A csoporthoz tartozó bajtársak hozzátartozóik és barátaikkal 1977.II.13-án tartották meg a Csendőr napot. Több bajtársunk és hozzátartozó betegsége ellenére a szép számban összegyűlt közönség előtt a csoportvezető mondott megemlékezést Testületünk dicső múltjáról, felidézvén emlékét a háborúban és szolgálatban elesett hős bajtársainknak, valamint a később elköltözötteknek. A hivatalos rész után a megjelentek a késő órákig maradtak együtt kellemes, bajtársias hangulatban. A csoportvezető 72.84 dollárt utalt át bank útján a MKCsBK részére a B.L. költségeire.

Buenos Aires (Argentina). Az MHBK helyi csoportja 1977.VIII.14-én bajtársi közös díszebéd keretében fejezi ki szerencsekívánatait v.Vattay Ferenc ny.á.ezds., a MKCsBK volt vezetőjének, aki nemcsak 88. születésnapját, hanem 1977.VIII.18-án a csász. kir. 44. Albrecht kir. herceg nevét viselő gy.e-hez hadapród tiszthelyettesi avatásának 70. évfordulóját is megérte Isten segítségével jó erőben és egészségben. (F.M.J. 1977. VIII. 5.)

Kanada

Montreal (Quebec). 1977.II.12-én tartotta montreáli csoportunk Csendőrnapi megemlékezését, mely alkalommal mind a katolikus, mind a református templomban az elesett és elhunyt bajtársaink lelki-